

ISSN 0908-8588
Postbesørget bla

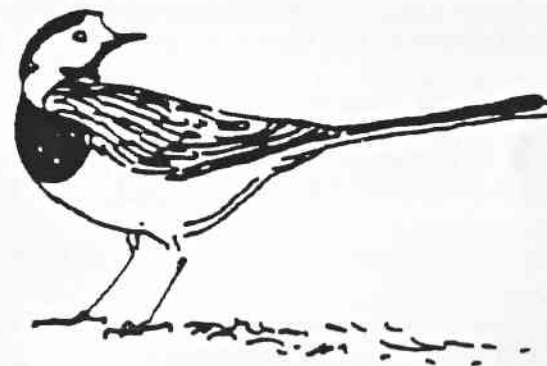
09106 ODC 209 000
Niels Bomholt Jensen
Langemarken 3
Ulbølle
5762 Vester Skerni 5762 o 6/ 3

Dansk Ornitologisk Forening

Foreningen for fuglebeskyttelse

HAVREVIMPEN DOF- FYN

8. ÅRGANG NR. 1, FEB. 2000

Generalforsamlingen	Ravne på Fyn
lb-Fyn	Efteråret på Langeland
Helnæs Made	Sultanhønen i Vejlen
En fejlobs	Engsnarrer på Ærø
Bulgarien	Mere fiskeørnedebat

HAVREVIMPEN

Udgives af Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling for Fyns Amt

ISSN 0908-858X

Tryk: Micro-Forma Oplag: 630

Redaktion:

Søren Gjaldbæk - Jacob Sterup Andersen
Tim Hesselballe Hansen - Michael Mosebo Jensen

Redaktør:

Søren Gjaldbæk, Carsten Hauchs Vænge 4, 5230 Odense M, tlf. 66 13 78 56

Udsendelse af Havrevimpen (abonnement, adresseændringer):

Michael Mosebo Jensen, Flødstrupvej 9, 5540 Ullerslev, tlf. 65 35 34 04

Fra felten:

Tim Hesselballe Hansen, Kanalvej 52, 5000 Odense C, tlf. 65 91 27 36

I felten: 40 92 42 76. Ring straks, hvis du ser noget usædvanligt!

Internet:

Jan Holm Jensen, Ejersmindevej 10, 5250 Odense SV

Tlf. 66 17 13 17, Email: janoholm@post6.tele.dk

Tlf.svarer: 24 12 04 79 – indtælfoner dine observationer til hjemmesiden.

Hjemmeside: <http://home6.inet.tele.dk/dof-fyn/>

Kontaktadresse, bestyrelsen:

Flemming Byskov, Sdr. Højrupvejen 128 C, Havndrup, 5750 Ringe, tlf. 65 98 22 18

Ungdomsudvalget:

Lisbeth & Steen Winkel, Trappebæksvej 38, 5700 Svendborg, tlf. 62 20 10 38

E-mail: steenwinkel@get2net.dk

Indhold:

Formandens hjørne	3	Ringmærkning på Langeland	28
Generalforsamlingen	4	Sultanhønen i Vejlen	30
Mindeord	9	Min bedste fejljobs	34
Ravneovernatning	11	Engsnarrer på Ærø	38
Ynglefuglene på Helnæs Made	14	lb-Fyn	42
Bulgarien	18	Små pip	43
Fra felten	21	Fiskeømedebat	44
Mit langlandske efterår	26	Lidt til småfuglene	46
		Turrporter, ture og møder	48

Tegninger: Kåre Gjaldbæk, Mathias Glavind (side 36).

Fotos: Niels Larsen, Gunnar Knudsen, Michael Mosebo Jensen, Alfred Rasmussen, Biofoto/ErikThomsen.

Copyright: DOF-Fyn. Udgivelsen må kun citeres med tydelig kildeangivelse

Fra redaktionen

Så er vi klar med dette årtusinds første udgave af "Havrevimpen". Som sædvanligt er der i årets første nummer indlagt et girokort, som man kan benytte til indbetaling af et bidrag på 50,00 kr. for årets fire numre. Rigtig mange betalte sidste år, tak for det, jo bedre økonomi bladet har, jo flere muligheder har vi for at udvikle og forbedre det. Væsentligt er også, at folk skriver artikler til bladet om det fynske fugleliv, mange forskellige indspark er det, der skal gøre bladet levende og interessant for DOF-Fyns medlemmer. Heldigvis modtager vi mange indlæg, hvilket vi hermed takker for. Vi er stadig interesserede i bidrag fra folk, som enten har fulgt en bestemt lokalitet i en periode, eller fra folk, som har været på en god tur i det fynske. Det behøver ikke, at dreje sig om sjældenheder, læserne er mindst lige så interesserede i at høre om fine naturoplevelser i det lokale område. Skriv til os, vi ved, at der er mange, som ligger inde med stof, der har interesse for bladets læsere.

Med håbet om mange gode timer på de fynske fuglelokaliteter ønsker redaktionen alle et godt nyt årtusinde.

Formandens hjørne

Den 3. december blev en mærkedag for de danske skove. På een nat 7 års skovhugst. ORKANEN tog fat, selv store bøge og ege væltede og knækkede, hele skove blev lagt ned. Skovfolket og de kommercielle interesser græd dagene derefter, forståeligt nok - nu skal der ryddes op, i Danmark tolererer vi ikke rod, alt skal være pænt og ordentligt og stå i pæne rækker.

Var der ikke her en chance for at lade lommer ligge hen til naturens egen udvikling, små fine lommer med naturskov, helt på naturens egne præmisser. Vi ornitologer foreslår dette, vi ved fra tidligere storme, at der følger opblomstring i insekt- og svampeliv, med deraf følgende opgange i spætte- og mejsebestande. Også insektædende trækfugle vil få et opsving. Lad os hjælpe disse fugle, bevare nogle områder med høj artsdiversitet og dermed skabe langt større oplevelser for den brede befolkning. Det er helt enkelt blot at udtage områder med mange vindfæller og sige, at her har naturen fred, her opsætter vi kasser til alle hulboende fugle, eger, bier etc. Ved indgangene til skovene kan man så skilte med "NATURSKOV, takket være 99 orkanen." Vore efterkommere vil kunne se, at vi var så kloge, at vi udnyttede situationen og fik en stærkt tiltrængt fornyelse ind i skovene. Vi i DOF-Fyn står klar til at hjælpe med redekasser, opsætning, optællinger mm.

Også et hjertesuk til de, der beslutter nyplantninger i vore skove: Lad os få mere løv- og blandsskov, lysåben skov, det er det, der giver kvalitet og høj artsdiversitet. Forhåbentlig er det snart slut med lange lige rækker af gran og bøg, for ikke at sige bøgeunderskov, der ikke er underskov, men pænt revet skovbund. I skove skal der være mange forskellige dyrearter, fugle, et rigt insekt- og planteliv. Varieret skov med muligheder for oplevelser og kvalitet. CHANCEN ER DER NU.

Formandsberetning for året 1999

Af Flemming Byskov

Forelagt på DOF-Fyns ordinære generalforsamling den 9. februar 2000.

For DOF-Fyn blev det sidste år i dette årtusinde stabilt med samme aktivitetsniveau som de tidligere år. Allerede i marts var fuglestationsgruppen til FUGLESTATIONSKONFERENCE i Ålbæk syd for Skagen. Et rigtigt godt arrangement med deltagelse af fuglestationsfolk fra de skandinaviske lande og Tyskland. Godt for vore at komme i dialog med vore venner syd og nord for Keldsnor Fuglestation. To repræsentantskabsmøder i hhv. Haderslev og København er jo rutiner, men meget vigtige for foreningsarbejdet. DOF-Fyn er altid overrepræsenteret ved disse møder, da vi mener, at det er her, vi får overblikket over DOFs aktiviteter. I maj stod så slaget om Æbeløs nordkyst. DOF-Fyn var her meget aktive, med ved møder, besigtigelse på åstedet, offentlige møder m.m. Desværre tabte vi sagen. Et væsentligt argument for ikke at frede kysten var den hellige allemandsret, og så ville Skarven jo også

indtage kysten og overskide det hele. Ja, man undres over den totalt manglende saglighed i Naturklagenævnet.

Alt tegnede godt for det fynske Havørne, 2 unger i reden, så sker katastrofen: Hannen forsvinder ultimo marts. Op til fuglens pludselige forsvinden må Ehmsen to gang bortvise et DOF-medlem fra redeområdet, samme person er erklæret uønsket i Skåne efter en episode ved en Kongeørnerede her. Vi har ikke kunnet få en fornuftig forklaring på denne interesse for ørnereder. Personen har også fortalt, at han har aflagt Hostrupørnen besøg. Hvad skal han ved disse reder? - En enig bestyrelse mener at medlemmet skal ekskluderes af DOF. DOFs formand Christian Hjort har nu givet medlemmet en alvorlig skriftlig advarsel. Vores stærke hunørn klarede heldigvis at opfostre den ene unge til glæde for de mange turister og ornitologer, der hen over sommeren besøgte Brændegård sø for at se ørn.

Næste problem blev så Rågerne, desværre åbnede Odense Kommune for bekæmpelse i 99. Uden dokumentation for, om det hjælper, udsteder statsskovvæsenet tilladelser til en bekæmpelse, der kun virker modsat: Der bliver flere kolonier, når man truer de eksisterende kolonier. I Ringe formår en enkelt nabo til en koloni at få Ringe Kommune med på bekæmpelse på grund af støjen. Lad dog de Råger være i fred. Er støjen et problem? Er trafikstøj og Midtlynfestivaler ikke værre?

Bulgarien blev rejsemålet for en række fynske ornitologer i 99, ikke blot for at nyde dette fantastiske fugleland, men også for at støtte de lokale ornitologer og deres arbejde i hhv. Varna og primært trækforskningen ved Burgas. DOF-Fyn donerede i 99 nyt teleskop, nye engelske feltbestemmelsesbøger mv. Nye Kowakikkerter, brugte Kowaer og andre kikkerter, fuglebøger, feltudstyr m.m.m. doneredes af fynske ornitologer. Keldsnor Fuglestation donerede adskillige brugte net til Burgas' ringmærkningsstation. Kurt Due, Kurt Hansen, Kurt Kristensen, Søren Bøgelund, Ole Tønder, formanden m.fl. takkes varmt fra de lokale feltornitologer i Burgas. Glædeligt var det at se unge ornitologer sidde i kø for at låne min gamle Kowa og at se de fine nye fuglebøger bundet ind i karduspapir. Bøgerne var i konstant brug. De 5 lokale ornitologer der stod ved Burgas Fuglestation blev noget forvirrede, da 5 fynske ornitologer kom og lagde

udstyr for mindst 15.000 dkr. for efter en time at tage en taxa nordpå med besked om, at vi kom tilbage den følgende uge. Da vi så kom tilbage var der organiseret punkttællinger, for nu havde de jo udstyret, glædeligt at man med så små midler kan skabe så hurtig udvikling. Da vi kom til stedet stod 5 ornitologer med en lille stjerne-kikkert fra 1957. Bulgariens største dagblad kom forbi, der skulle laves en artikel om disse danskere, der kom fra et land med kun et storkepar, for at studere fugletræk med storkeflokkene med op til titusinde fugle i de største flokke. DOF-Fyn på forsiden med billede. Læs mere i næste nr. af Havrevimpen.

Havrevimpen fik i 99 et fornemt løft. Redaktøren er ihærdig og meget kompetent, et flot skrift, som vi kan være stolte af. Erik Thomsen har overladt et meget stort s/h billedmateriale til bladet - tak til Erik for det.

Orkanen den 3. december forandrede det fynske landskab på en enkelt nat. Nu har vi chancen for at få kvalitet for fuglene i vore skove. Lad lommer af væltede træer ligge og plant løvskov, det er det, vi har brug for, hvis vi vil hæve artsdiversiteten. Glædeligt var det at opleve udparringen af to par Havørne ved Brændegård sø lige efter orkanen. Den gamle hun har fået en ny mage, og hun forsøgte at fordrive det nye par. Spændende bliver det at følge ørnene her i foråret.

Beretninger fra udvalgene:

Ekskursionsudvalget

Udvalget havde i 99 planlagt 18 ture, varende fra få timer til flere dage.

Den længste blev dog det år den korteste, idet der kun var en der syntes, et Skagen kunne have nogle fugle, der var værd at studere. Gåseturen til Ballum blev også aflyst. Det var imidlertid, fordi at gæssene havde forladt landet, og havde de været der, ville tyk rimtåge med sigt op til 25 meter ikke have lovet særlig gode udsigter for noget som helst vinget væsen. Traditionen tro var der flere øer, der fik besøg af entusiastiske fynske ornitologer på udkig efter kombinationen af friske fugle, bilfri natur og hyggetur. Det gjaldt Mandø i april, Romsø i maj og Æbelø i juni. På sidstnævnte blev der endda som noget nyt slået lejr for natten. Det blev der også ved Falsterbo, som ikke havde haft besøg af fynboer i årevis - også det gik jo rigtig fint. Der blev aflagt besøg hos gæstfrie eksilfynboer både i Silkeborgs spættefyldte storskove og på Tippeternes vandrette vidder, men ellers skal der lyde en stor tak til alle lederne af ture store som små i 1999, uden hvilke denne beretning havde været umulig.

Odense Fjord

I 99 blev der optalt for DMU hver fjortende dag fra august til december, endvidere en ugentlig optælling på Vigelsø året igennem. På Ølundgård har gravemaskiner gjort området klar

til et forår med mange fugle og oplevelser til os.

Amtstællinger

DOF-FYN tæller for Fyns Amt på en række lokaliteter, hvilket udløser et større honorar til god støtte for vores økonomi. Man er i amtet meget tilfredse med vore tællinger, som bruges ved vurderinger i fredningssager og i amtets øvrige naturovervågning. Leif Bisschop-Larsen er amtets mand for tællingerne. I marts holder Leif et kursus for vore tællere og alle interesserede, se nærmere i Havrevimpnen.

Biblioteket

Det blev et relativt stille år. Alle bøger er oplistet i Havrevimpnen. Der er etableret en udlånsordning mv. Opfordringer til at aflevere gamle fuglebøger har virket. Tak til blandt andre Per Bak for fine Holstein bøger. Bøger, som vi ikke har i biblioteket, er blevet solgt på bogaktion i januar som gav 500 kr. til DOF-Fyns pengekasse.

Fredningsgruppen

Også her et stille år. Fredningsgruppen modtager afgørelser fra myndighederne, primært Fyns Amt og fra fredningsnævnet. Vi har ikke påklaget nogen afgørelser i 1999.

Ungdomsudvalget

Trods flere opfordringer til vores juniorer om at komme ud af busken, er vi i samme situation som for et år siden. Vi har desværre ikke lært jer at kende.

Til DOF-FYNS arrangementer er der ringe tilslutning af unge mennesker.

Ungdomsudvalget var medarrangør af ungdomslejren i Sønderjylland i efterårsferien. En pragtfuld tur med bl.a. 128 arter og deltagere fra hele landet - undtagen Fyn. Og det til trods for, at DOF-Fyn sponsorerede halvdelen af udgifterne.

Vores redekasseprojekt i samarbejde med Vejdirektoratet lokkede heller ingen unge fynboer af huse. Den manglende kontakt med ungdomsmedlemmerne er et problem for vores forening.

I det nye år vil alle DOF-FYN ungdomsmedlemmer modtage et spørgeskema med svarporto betalt. Så kan vi måske få svar på, om det er vores tilbud, der er uinteressante, eller om det er transportafstanden, der er den skyldige. Eller noget helt tredje. Desuden vil vi høre, om der er interesse for en følørdning, hvor juniorene vil blive tilbudt et par ture om året med en ornitolog fra deres nærområde.

DOF planlægger ungdomslandslejr på Anholt i efterårsferien. På grund af den manglende interesse for landslejr i 1999, vil DOF FYN istedet genoplive efterårslejr på Sydlangeland i efterårsferien 2000. Er der juniorer/seniorer med gode ideer og ny energi, hører vi gerne fra jer.

Hjemmesiden

Antallet af besøgende på Hjemmesiden er stadig pænt, og antallet af ob-

servationer, som modtages til Hjemmesiden er også konstant eller lidt stigende. Nogle indsender observationer i en tid og glider så ud igen, andre er stabile årene igennem. Men tak til alle, som har støttet Hjemmesidens med observationer.

Hjemmesiden blev moderniseret lidt i sommeren 1999. Med lidt hjælp fra Hans Rytter og hans søn, Martin fik vi gjort lidt ved udseendet af Hjemmesiden, således har vi lagt os op af DOF Hovedafdelings udseende, men stadigvæk med vores eget kendetegn.

Ligeledes har Hans Rytter udarbejdet en lang række beskrivelser af de fynske lokaliteter, som nu kan findes på Hjemmesiden. Langt de fleste lokaliteter, som er af interesse for fuglefolk og naturinteresserede, er nu beskrevet, således, at også folk, som gæster Fyns Amt, kan finde de spændende områder.

Fuglestationsudvalget

Fuglestationen var i året 1999 kun bemanded i efterårssæsonen, nemlig fra ultimo juli og indtil 1/11. Den gennemgående observatør i hele perioden (1/8 - 31/10) var Erik Dylmer fra Ulstrup nær Viborg.

Ringmærkningen blev varetaget af Jacob Sterup og Ole Tønder dagligt fra ultimo juli til primo august. I resten af perioden blev der mærket mere sporadisk.

Det blev igen i år en god sæson både hvad angår trækket og ringmærkningen (ringtotal 1829 på trods

af færre fangstdage og nye netsteder). Ligeledes fandt en del ornitologer vej til det lille feriehus, hvor stationen igen i år havde til huse, lige som der var flere overnattende gæster.

Som tidligere år vil der udkomme en rapport over arbejdet på stationen, indeholdende alle træktal, ringtal og genmeldinger. Rapporten kan købes i lokalet til møderne eller hos kasseren.

Visioner og ønsker til det nye år har vi naturligvis, primært bør vi gøre en

stor indsats for at få gang i en ungdomsafdeling, vi mangler unge i vore rækker. Også i forbindelse med bestyrelsesarbejdet har vi brug for folk, vi kan trække på, der er opgaver nok at tage fat på.

Vore mange penge - hvad skal vi bruge dem til? De skal jo helst arbejde for fuglene. I bestyrelsen vil vi gerne have forslag fra medlemmerne. Skal vi gemme dem til bedre tider, eller skal vi købe et ørnetræ til øen i Arreskov sø, der er mange muligheder. Hvad mener medlemmerne?

Referat af generalforsamlingen

Af Michael Mosebo Jensen

33 medlemmer var mødt frem til til den årlige generalforsamling i DOF-Fyn onsdag d. 9. februar på Rissingskolen i Odense.

Dirigent og formandsberetning

Ivan Beck blev valgt til at styre slagets gang. Efter at han havde konstateret, at generalforsamlingen var lovligt indkaldt, gav han ordet til formanden Flemming Byskov til aflæggelse af beretningen for 1999. Efterfølgende var der hverken debat eller afklarende spørgsmål, og beretningen var godkendt enstemmigt. Formanden kærede derpå Årets DOF-Fynbo, som blev Søren Gjaldbæk for sin ihærdige indsats som ny redaktør på Havrevimpfen.

Revideret årsregnskab og budget

Kasserer Ole Tønder gennemgik regnskabet, som blev enstemmigt godkendt uden anmærkninger på baggrund af et pænt overskud og en voksende kassebeholdning. Der var ingen direkte visioner vedrørende den store kassebeholdning, men Morten Nielsen udtrykte da også, at der ikke skulle mere end et par års manglende indtægter til fra amtsstillingerne, før de penge såmænd var brugt op. Ole Tønder fremlagde ligeledes bestyrelsens budget for år 2000. Vedtaget enstemmigt.

Valg til bestyrelsen

Søren Bøgelund, Kurt Due Johansen, Jacob Sterup Andersen og Michael

Mosebo Jensen var på valg. Alle ønskede genvalg. Der var ikke indkommet nogen modkandidater, så der var genvalg over hele linien.

Valg af revisorer

Genvalg af Morten Nielsen som revisor og Per Bak som revisorsuppleant.

Forslag fra medlemmer

Der var ikke indkommet nogen forslag fra medlemmerne, så Ivan Beck

kunne uden videre takke for en generalforsamling i yderste ro og fordragelighed.

Evt.

Efter en tak til dirigenten for ulastelig ledelse af årets generalforsamling viste Henrik Knudsen flotte billeder af almindelige og sjældnere fugle på Tipperne og andre fine lokaliteter på Vestkysten.

Mindeord

I 1999 mistede vi Torben Melby Simonsen, der tidligere var et særdeles aktivt medlem her på Fyn indtil han flyttede fra øen i 1972.

Torbens interesse for fugle startede i 1960, da han var 13 år gammel. Sammen med Jørgen Larsen dannede han et fantastisk makkerpar de næste 10 år. I starten kørte de rundt til de fynske lokaliteter på knallert og talte fugle. Fra starten var det rovfuglene – og især Havørnen, der optog ham mest.

Med knallerten som transportmiddel – og den begrænsede aktionsradius, måtte han ofte overnatte på halmlofterne på de større gårde og godser, som f.eks. på halmloftet på Brændegård, hvorfra der over porten var en fantastisk udsigt over søen.

I 1963 begyndte Torben at interessere sig for ringmærkning. Ved en forespørgsel til Zoologisk Museum, fik han den besked, at han skulle være

over 18 år for at ringmærke med ZM's ringe og tilladelse til at bruge net.

Da han ikke kunne vente til han blev 18 år, startede han sammen med Jørgen Larsen i foråret 1964 Odense Ringmærkestation. I vinterens løb havde de fabrikeret ca. 1200 ringe med teksten "Postbox 547, Danmark" og et serienummer. Det var hovedsageligt måger, terner og Fiskehejre, som blev ringmærket på rede. Næste vinter steg produktionen til over 7000 ringe i 10 forskellige ringeserier.

Den 1. august 1967 forbød en ny jagtlov private ringmærkninger og satte en stopper for Odense Ringmærkestation. Der blev ringmærket over 16.200 fugle med ringe fra Odense Ringmærkestation.

Torben fortsatte som ringmærker for ZM og fik mulighed for at bruge fælder og net. Ringmærkningen blev nu sat mere i system. De fynske og sønderjyske skove og moser blev hver vinter gennemløst for rovfuglereder, hvorefter de igen i maj – juli blev besøgt og ungerne ringmærket. Det var hovedsageligt Musvåge, Duehøg, He-dehøg og Tårnfalk, der blev ringmærket i store tal. Ringmærkningen af Duehøgene og den efterfølgende dokumentation lagde stort pres på herregårdsskytterne, hvilket resulterede i, at alle rovfugle blev totalfredet.

I efteråret 1970 tilbragte Torben Simonsen 3 måneder på Sydlangeland. Han ringmærkede småfugle i Fakkemosen og vadefugle i Keldsnor. I løbet af 3 måneder blev der ringmærket ca. 5000 fugle, heraf ca. 1000 vadefugle.

Uglerne havde også Torbens store interesse. Sammen med Jørgen Larsen producerede han ca. 150 uglekasser, som blev opsat i de fynske skove. Her blev ugleungerne ligeledes ringmærket hver forår, og de gamle fugle

indfanget om vinteren ved hjælp af net og båndoptager.

Torben nåede at ringmærke ca. 50.000 fugle, før han forlod Fyn i 1972 for at fortsætte sin uddannelse til arkitekt i København. Han stoppede herefter ringmærkningen i Danmark, men fortsatte sammen med Frank Wille på Grønland med fotoregistrering og ringmærkning af de grønlandske Havørne.

Netop Havørnen havde altid haft hans store interesse. Senere, når arbejdet som arkitekt tillod det, var han at finde som vagt ved de tyske havørnereder, der igennem 1980'erne var truet af ægrøvere.

Umiddelbart efter sin 50 års fødselsdag fik Torben konstateret knoglekræft, som få måneder efter satte en brat stopper for hans liv.

Torben havde viet det meste af sit liv til Havørnene, og jeg tænker ofte, ...gid han kunne svæve blandt dem.

Kurt Hansen

Ravneovernatning

Unge og uparrede Ravne, op til 3-4 år gamle, samles hver aften på fælles sovepladser, hvor man kan se dem komme indtrækkende en times tid før det bliver mørkt. Disse sovepladser kan opsamle Ravne fra et meget stort område. Om morgenen skilles de for at fouragere på forskellige lokaliteter.

Fra to observatører har vi modtaget indberetninger om overnatningspladser for Ravne. Bent Staugaard har set Ravne trække i en bestemt retning over sin grund hen under aften gennem en periode, han har dog ikke set dem gå ned. Finn Eriksen har fundet en soveplads for Ravne. De Ravne Bent Staugård har observeret benytter sandsynligvis denne soveplads.

Aftentræk af Ravne.

Af Bent Staugaard

Med jævne mellemrum ser jeg Ravne flyve over mine 5 tdr. land. Sandsynligvis er det nogle der yngler i nærheden. Jeg har også set dem med store unger.

Men en dejlig sommeraften, den 9/8, hørte jeg ravneskrig over mig. Jeg gik ud hvor jeg havde frit udsyn, og i løbet af fem minutter havde jeg

set 15 Ravne, og de fløj alle i samme retning. Der kom ikke flere denne aften. Det vakte min nysgerrighed, og jeg besluttede mig til at holde øje med dem de efterfølgende aftener. Det var desværre ikke alle aftenerne jeg kunne være hjemme. Men her er de datoer jeg har set efter Ravne.

09-08-99	kl. 21.00 – 21.15	15 Ravne
12-08-99	kl. 21.05 – 21.15	38 Ravne
13-08-99	kl. 21.10 – 21.15	29 Ravne
15-08-99	kl. 21.00 – 21.30	0 Ravne
16-08-99	kl. 21.10	8 Ravne
19-08-99	kl. 20.15 – 20.30	20 Ravne
21-08-99	kl. 20.15	2 Ravne
22-08-99	kl. 20.15	2 Ravne
23-08-99	kl. 19.30	7 Ravne
25-08-99	kl. 19.30 – 20.10	0 Ravne

Alle Ravnene fløj i samme retning og meget målbevidst, og alle kom inden for meget kort tid, max et kvarter. Alt tyder på, at der har været en overnatningsplads lige i nærheden, men jeg

har ikke fundet den. Jeg har heller ikke gjort det helt store for det, da jeg mener det er mere vigtigt at der er ro på en sådan overnatningsplads, end at jeg eller andre ved hvor den er.

Ravnesoveplads ved Gelskov.

Af Finn Eriksen

I perioden fra den 3. til den 14. oktober 1999 bemærkede jeg fra 8 til 30 Ravne, der legede over skoven Tvedshave syd for Brobyværk. Især når vejret var godt, boltrede de sig i vinden sammen med de lokale musvåger.

Den 28. oktober, da jeg i skumringen kom kørende sydfra forbi godset Gelskov, blev jeg opmærksom på et par Ravne, der vestfra fløj ind i skoven Hestehave ved Gelskov. Jeg standsede bilen og kiggede på Ravnene, og pludselig opdagede jeg endnu et par Ravne, der også fløj over i skoven. Et øjeblik efter kom en lille gruppe Ravne, og sådan fortsatte det, til i alt 61 Ravne var fløjet ind i skoven.

Jeg var nu klar over, at jeg havde opdaget den første kendte, store ravnesoveplads på Fyn i de sidste 50 år, og næste dag kom jeg igen for at se, hvor mange ravne der benyttede pladsen, for som nævnt var indflyvningen i gang, da jeg blev opmærksom på fænomenet. Næste dag kom der 94 ravne til overnatning, alle vestfra.

Den 1/11 og den 2/11 undersøgte

jeg, om der også kom ravne til sovepladsen fra andre verdenshjørner. Kun den 1/11 kom 5 ravne østfra. Resten af november (dog ikke dagligt) holdt jeg sovepladsen under observation. Jeg fandt bl.a. ud af, at Ravnene om dagen fouragerede på lossepladsen ved Sandholt/Lyndelse.

Den 3/11 gik 98 til ro i Hestehave, den 6/11 81. Men den 8/11 blev jeg klar over, at noget var galt; for alle de ravne, som kom til sovepladsen, blev ved med at kredse over denne i stedet for - som de plejede - at gå ned i skoven, efterhånden som de ankom. Til sidst kredsede 70 ravne sammen over skoven, hvorpå de fløj til en skov nærmere lossepladsen (Egelund).

Da ravnene var borte, gik jeg ind i Hestehave og så der 2 mænd med hunde gå rundt på sovepladsen.

Om der også de følgende dage var forstyrrelser på sovepladsen, ved jeg ikke, men da jeg den 11/11 holdt stedet under observation, kom kun 1 Ravn til Hestehave, resten overnatte i Egelund.

Den 12/11 gik dog 85 ravne til ro i Hestehave. Hvor mange der evt.

overnattede i Egelund, ved jeg ikke, da jeg ikke kunne holde begge skove under observation samtidig.

Den 15/11 registreredes det hidtil højeste antal Ravne til overnatning i Hestehave, nemlig 100.

Den 22/11 og den 29/11 sås hhv. 58 og 72 gå til ro i Hestehave, men om disse lave tal er udtryk for, at fuglene p.g.a. en ny forstyrrelse har delt sig mellem de to sovepladser, ved jeg ikke.

I december har jeg ikke haft lejlighed til at besøge sovepladsen, så i skrivende stund (jan. 2000) ved jeg ikke, om den stadig er i brug. (Det

var den i januar, der er ingen negative meldinger senere, os bekendt. Red.)

Hvis pladsen stadig benyttes, kan jeg opfordre til at besøge denne. Det er et flot syn, som man ellers skal til Jylland for at opleve med så mange Ravne på en gang. Fuglene ses bedst fra det sted, hvor den lille vej til Gelskov går fra den store vej mellem rundkørselen ved Hillerslev og Brobyværk.

Gå ikke ind i skoven og forstyr ikke fuglene!

God fornøjelse.

Ravn på vej til overnatning. Foto: Biofoto/Erik thomsen.

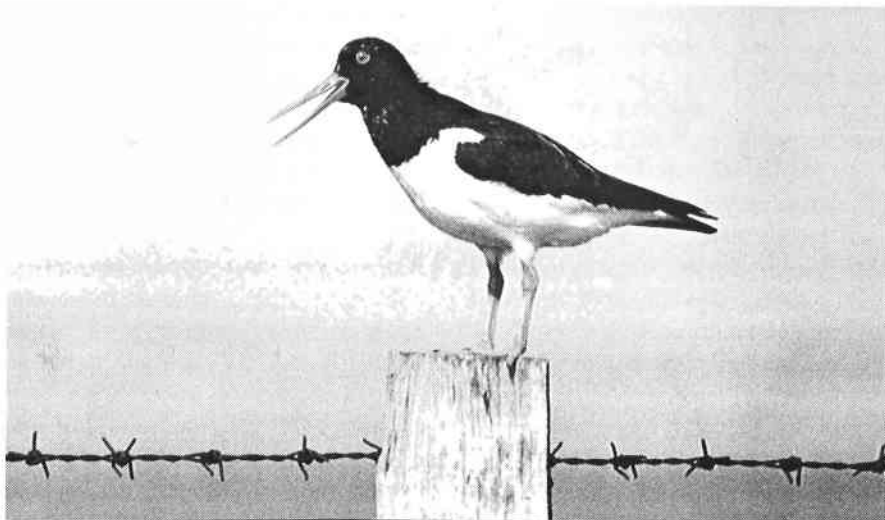
Ynglefuglene på Helnæs Made

Af Niels Larsen

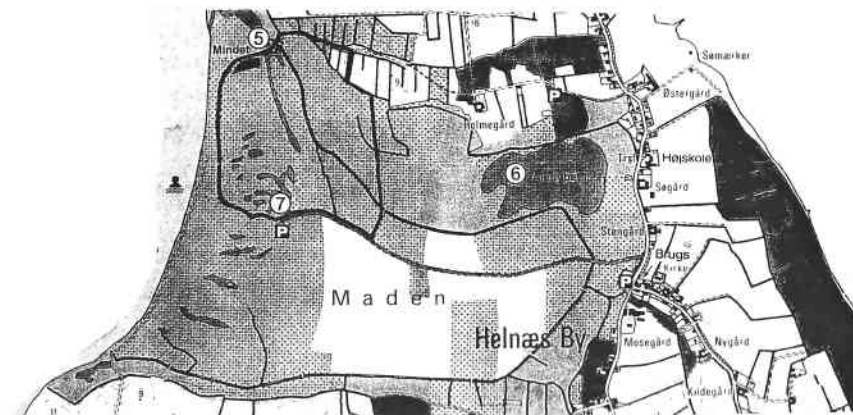
Maden er et 280 ha stort kystområde med enge, marker og strandenge på Helnæs ud mod Lillebælt. 200 ha er inddæmmet og kunstigt afvandede strandenge, hvoraf ca. 80 ha midt i området er private dyrkede marker. Det øvrige område er naturlige strandvolde og skrænter med overdrevsvegetation. Et dige over udløbet og en pumpe holder vandstanden generelt ca. en meter under havniveau. Vegetationen på Maden er meget righoldig, både på strandengen og i randområderne. Insektfaunaen er artsrig med sjældne arter, og blandt det øvrige dyreliv kan fremhæves store bestande af Strandtudse og Grøn Frø.

Indtil midten af 1700-tallet var det meste af området en stor indelukket sø, og der kunne sejles ind til Helnæs By. I 1786 blev området inddæmmet, men på det dybeste sted var der stadig en sø. I 1914 blev 90 ha sø og rørsump tørlagt. Dengang ynglede bl.a. Sortterne, Dværgerterne, Hættemåge, Vandrikse, Engsnarre, Hvidbrystet Præstekrave og Almindelig Ryle (Strange 1923).

Endnu en effektiv afvanding blev foretaget i 1950'erne. Dette medførte bl.a. at mågekolonierne forsvandt, og det gik også hårdt ud over vadefuglebestandene.

En af madens ynglefugle, dette milleniums første gættefugl. Foto: Niels Larsen.

Maden var på det tidspunkt en af de bedste ynglelokaliteter for Brushane, Stor Kobbersnepe, Klyde og Almindelig Ryle i Fyns Amt.

De seneste 10 år er ynglefuglene blevet systematisk optalt af Leif Bisshop-Larsen, og også gennem denne periode har der været tilbagegang. Således er Spidsand, Brushane og Almindelig Ryle helt forsvundet som ynglefugle, ligesom bestandene af Dobbeltbekkasin, Vibe og Rødben er blevet næsten halveret.

I 1996 lykkedes det Fyns Amt og Fyns Statsskovdistrikt i samarbejde med lokale landmænd at gennemføre en jordfordeling, så ca. 200 ha af Maden kunne overgå til Skov- og Naturstyrelsen. Det langsigtede mål er, at Maden skal genopstå med det udseende og naturindhold, den havde omkring århundredskiftet. Dette kan ikke

gennemføres på een gang, men en væsentlig begyndelse er gjort med hævnningen af vandstanden i to områder - Åledybet og strandengsområdet mod sydvest.

I ynglesæsonerne 1998 og -99 har undertegnede talt op på Maden, og her har især den genskabte sø Åledybet vist sig som en fremragende yngleplads for vandfugle. I sommerhalvåret er det en af de fynske lokaliteter med flest fugle pr. m²!! Åledybet overskues bedst fra grusvejen op mod Holmegård og fra asfaltvejen ud for Søgård. Det øvrige område ses bedst fra grusvejen, som går midt gennem Maden ud til kysten, hvor der er parkeringsmulighed. Her kan man gå sydpå langs stranden, eller nordpå og følge en nyanlagt afmærket sti gennem Madens nordvestlige del. (Se kortet ovenfor).

Her følger en gennemgang af Madens ynglefugle:

Gråstrubet Lappedykker: Med 2 ynglepar (som i alt fik 5 unger) i Åledybet var 1999 den hidtil bedste sæson for denne art.

Knopsvane: Maden er tilsyneladende en attraktiv lokalitet for denne art, da der hvert forår er 4-6 par, som virker ivrige efter at etablere sig forskellige steder i området. Men kun parret i Åledybet fik unger i 1998, og slet ingen par gennemførte ynglen i 1999. Rederne som bygges nær kysten bliver opgivet p.g.a. for megen færdsel, men i det øvrige område burde der være ro nok til flere ynglepar.

Grågås: Denne art har haft stor glæde af Åledybets genopretning. Hvor der tidligere kun har ynglet et enkelt par, var der i 1998 hele 8 kuld med i alt 46 unger. I 1999 var der dog kun 4 gennemførte kuld med i alt 23 unger. I foråret ses op til 30 adulte gæs ved Åledybet, så der burde egentlig være mange flere ynglepar, men ræve gennemstrejfer yngleområdet, hvilket måske er en forklaring på det mindre antal unger i 1999.

Gravand: Nogle få par yngler i den sydvestlige del af Maden.

Gråand: Ca. 10 ynglepar i 1998 og 12-15 par i 1999 er på niveau med de tidligere år. I 1999 var her fra sidst i maj til medio juni usædvanligt mange hanner, nemlig omkring 50. Langt de fleste af disse lå dog i store hanflokke.

Atlingand: 2 ynglepar i 1998 og hele 4 par i 1999 er en glædelig udvikling for denne art. Op til 5 hanner har ligget flot til skue i Åledybet i yngletiden.

Skeand: 3-4 ynglepar er på niveau med tidligere år.

Grønbenet Rørhøne: Denne charmerende fugl yngler med 2-3 par i Åledybet.

Blishøne: 10-12 par i Åledybet og enkelte par i det øvrige område er en væsentlig fremgang i forhold til tidligere, hvor kun få par ynglede.

Alle de ovennævnte arter har især nydt godt af de forbedrede forhold i Åledybet. Vadefuglene, som yngler spredt på Maden, har mere trange kår. I starten af ynglesæsonen etablerer omkring 20 par **Strandskader** og 40 par **Viber** sig. Heraf mange på de private marker midt i området, som ikke er det bedste valg, da afgrøden på nogle marker hurtigt vokser op i stor højde, mens andre marker bliver pløjet op, efter at vadefuglene har lagt æg. Herudover bliver mange Vibe- og Strandskadeunger offer for de evigt patruljerende Krager og Stormmåger, så ynglesuccesen for netop disse to arter er ikke stor.

Rødben: Denne art som yngler mere skjult på strandene og ved Åledybet, har de seneste år har en bestand på ca. 15 par. For 10 år siden var antallet det tredobbelte.

Dobbeltbekkasin: Med 2-3 ynglepar har denne art også været i tilbagegang

på Maden, hvor der i 1989-91 taltes 14-22 hanner.

Stor Præstekrave: 1-2 par prøver hvert år at etablere sig på stranden, men ynglen bliver opgivet, sandsynligvis p.g.a. for meget færdsel.

Af spurvefugle findes i moseområdet ved Åledybet og i de våde områder langs kanaler og hegn en mindre bestand af de almindelige småfugle. På strandene en halv snes par Engpi-bere og et helt overvældende antal Sanglærker. Op til 80 syngende fugle på en god forårsdag. Lærkebestanden har været på dette niveau i mange år. Mærkeligt nok yngler her ikke Gul

Vipstjert, selvom området umiddelbart virker optimalt.

Som på de andre fuglelokaliteter under genopretning bliver det spændende fremover at følge udviklingen, og især at se om nogle af de forsvundne ynglefugle vender tilbage. Det er dog ikke kun i yngletiden, at Maden er værd at besøge. Et så stort område tiltrækker naturligvis også mange rastende fugle. I efteråret og det tidlige forår er her mange gæs, ligesom der ofte står nogle spændende vadefugle. Forskellige rovfuglearter raster gerne på Maden, og området er om foråret et af de bedste steder i amtet for Mosehornugle.

Kilde: Leif Bisschop-Larsen: "Fuglelivet på Helnæs Made", Fyns Amt, Natur- og Vandmiljøafdelingen, 1997.

Rødbenet, en anden af Madens ynglefugle. Foto: Niels Larsen.

BULGARIEN 97/98/99

Af Flemming Byskov

De seneste 3 år har fynske ornitologer hvert efterår været på tur til Bulgarien. Vores formand har været med på samtlige ture. Som appetitvækker for interesserede i den fjerde tur, som vil finde sted i uge 35 og 36 dette år, har han samlet sine indtryk i nedenstående rapport.

I denne artikel om landet, hvor det er svært at komme under 175 fuglearter ved en uges besøg, vil jeg kort beskrive nogle af de oplevelser, som jeg har haft der de sidste 3 år. Et sandt **ELDORADO** for ornitologer - og hvorfor så det? Jo her er alle typer natur, et tilbagestående land med landbrugsdriftsformer som vi så dem for 50 år siden. Overdrev, skove med svinehyrder, der lader svinene fouragere i skovbunden, landsbyer der er fyldt med mennesker og husdyr: ænder, gæs, kalkuner, geder, æsler, heste, muldyr, høns, køer, hunde og katte. Overalt er der hyrder, der passer store dyreflokkede. Her er ingen asfalt, ingen markhegn, for hyrderne passer jo dyrene. Folk er glade og smilende, Toplærker spankulerer på grusvejene og i poplerne yngler Gråspætten. På de store marker, der hvor kommunisttidens store bæltedrevne traktorer stadig trækker ploven, kommer et væld af insekter og larver frem af den sorte muld.

Man må knibe sig i armen, når man opdager, at det ikke er Hættemåger, der kommer ned fra himlen for at gøre sig til gode på herlighederne i mulden - nej, det er såmænd 500 Hvide Storke. Højt i skyen til højre

for, hænger 10.000, ja du så rigtigt, ti tusinde Hvide Storke, der skal sydpå. Overalt er der Rosenbrystede Tornskader og Nonnestenpikkere, og så sidder der en Ørnevåge på pælen, flankeret af 6 Ellekrager og Bomlærker i meget store antal.

DETTE er blot, hvad jeg sådan lige erindrer fra et enkelt kort stop uden for en landsby nord for Varna på den Bulgarske Sortehavskyst en sen augustdag sidste år (1999). - Og sådan er det, hver gang man beder taxa-chaufføren standse for et kort fuglekik af en halv times varighed.

Og hvorfor er jeg så faldet for Bulgarien som fugleland, jo, det hænger sammen med 6 efterår i Istanbul lige omkring den 25. september, netop der hvor trækket af Lille Skrigeørn kulminerer, det samme gælder den Sorte Stork og Balkanhøg. - Istanbul er et fint sted, men der er jo bare det, at man iagttager fugletræk midt i en større by, man er i alle tilfælde aldrig alene. Tyrkerne aner intet om det, selv om der er 12 eller 14 mill. indbyggere i byen. Her hørte jeg for år tilbage om BURGAS i Bulgarien, som et bedre træksted med flere arter på programmet; men ak, dengang var det ikke så let at nå dertil på grund af

jerntæppet. Folk med kikkert risikerede det værste, men sådan er det heldigvis ikke mere. I 1997 tog jeg så springet sammen med Kurt Hansen og Niels Bomholt, samt en mand ved navn Alex ovre fra mågeøen. Alex havde været der før og kunne det hele, han kendte Nicolai, som er lokal ornitolog. Der blev straks entreret med Nicolai, han kunne jo guide og arrangere overnatning, transport mv.-alt i alt meget godt, indtil vi hørte prisen. Det kostede det samme som ferieprisen for en uge med Sunny Tours: fly, hotel og morgenmad mm., Nicolais pris var bare i US-dollars; men så ville han også tage imod os i lufthavnen. Vi måtte høfligt pr fax spørge, om vi havde misforstået noget, og om prisen inkluderede vin og cognac til maden (et måltid mad med 5 retter mad, vin og cognac til kaffen koster i Bulgarien max 30 dkr.). Vi fik fax tilbage, tilbuddet indeholdt ikke vin og cognac, men det kunne naturligvis arrangeres mod ekstra betaling. Alex fik nu tilbuddet om at tage med DOF-Fyn til Bulgarien med Niels Bomholt som gratis guide på kratlusk, og Kurt Hansen og undertegnede som gratis guide på trækfugle.

Alex foretrak det sidste tilbud, idet der her var vin og cognac med i prisen. Vi mødte Nicolai på turen i selskab med engelske ornitologpensionister, vi havde, da vi mødte dem efter to dage i Burgas, allerede set dobbelt så mange fugle som hans gruppe. På 3. dagen i landet, den 25. september fandt vi tilfældigt en mo-

torvejsbro, hvorfra vi på 3 timer efter klokken tre om eftermiddagen så over 5.000 små skrigeørne, og så det løse. Ved samme lejlighed fandt vi fuglestationen, der blev indviet i 1997. Her blev vi modtaget med en uventet gæstfrihed og imødekommenhed af 5 lokale ornitologer. Fuglestationen var et lejet halvt hus, vistnok tilhørende en lokal bonde. Oppe i tagskægget ynglede Kirkeuglen, og nede i en forladt saltminebygning ynglede der Slørugler. I den noget faldefærdige bygning var der et værelse med køkken (vandhane) og et vindfang. Bruseren var udendørs bag en metalplade. Toiletter var der i form af to separate DAS-indretninger. Her kunne man så bo (*på fuglestationen må vi gå ud fra. Red.*) og ligge i telt kun 100 meter fra observationspunktet, der overgår alle Europas træksteder for store vindfang.

I 1998 besøgte vi atter stedet, samme tidspunkt, denne gang regnede det de første 4 dage.

Men pludseligt stod vi så det rigtige sted i øsregn under en motorvejsbro en eftermiddag klokken tre. På to timer skete miraklet: 1035 Aftenfalk, 38 Lærkefalk, 1 Dværgfalk, 1 Vandrefalk og så de 5 Steppehøgehanner samt en enkelt Østlig Gærdesanger. Dagen efter klarede op, vi var atter på pletten, denne gang klokken to, et nyt mirakel: 13.000 Små Skrigeørne, og så det løse. Fuglene trækker højt, når de når frem lidt op ad eftermiddagen, men en del er nede i fin afstand, så man får både mængden og også den

Fynboer på en anstrengende trækobs i Bulgarien. Foto:Gunnar Knudsen.

tætte oplevelse. Hertil kommer de mange vådområder, der ligger lige omkring Burgas, alene disse områder kan man uden at blive mæt bruge en uge på. Alt ligger inden for 30 km fra lufthavnen og Sunny Beach/Burgas by. Man kan for den sags skyld gå fra lufthavnen de 2 km sydpå til fuglestationen og ligge i telt her. Denne øvelse sparer man 100 kr. på, man afbestiller en uges hotel og morgenmad. Jo du læste rigtigt 100 dkr., der er nemlig billigt i Bulgarien: Rejsen med hotel og morgenmad max 2000 dkr., 3000 km i taxa 700 dkr., og så det løse; det er næsten umuligt at komme over 3.500 dkr. pr næse (99 tal) for en tur rundt i hele landet for 7 personer i 14 dage, som vi prøvede

det i aug./sept. 1999.

Får du pludselig lyst til at tage med, er vi allerede 4, der tager afsted på privat støttetur i uge 35 og 36 i denne sensommer. Vi samler brugte kikkerter, teleskoper og fuglebøger til de lokale ornitologer, allerede nu har vi en rygsæk fyldt op. Vil du kun med en uge er det også muligt, det primære er støtten til de lokale, og at vi ser over 50000 Hvide Storke på en uge, hertil så det løse og lidt ringmærkning. Netværket og kontakterne til de lokale har JEG, de ved, at vi kommer.

Vil du vide mere KOM til MOFs generalforsamling i RINGE den 16.2.2000. kl:1900, eller ring til Flemming Byskov på 65 98 22 18.

HAR DU STØTTE BØGER, KIKKERTER (også defekte), samt BRUGTE TELESKOPER OG ANDET ORNITOLOGISK UDSTYR, så kontakt FLEMMING.

Fra felten

Af Tim Hesselballe Hansen

"Fra felten" dækker perioden ultimo september – primo februar.

Storlom sp.

1 syd Ristinge Hale 10.2. (PVR,BSN).

Lille Lappedykker

368 Seden Strand 16.1. (SG,GJO) er største tal fra denne vinter.

Gråstrubet Lappedykker

I forbindelse med kraftig nv-vind trak 70 30.1. og 124 (ny rekord) 31.1. ved Horseklint (MMJ,SG).

Nordisk Lappedykker

3 Egensedybet 16.12. (KDJ) og 5 Horseklint 31.1. (MMJ,SG).

Mallemuk

1 V Horseklint 30.9. (MRP).

Sule

10 Suler blev set ved Horseklint i oktober. På Langeland, hvor arten er sjælden, trak en 2k-fugl forbi Lunden 22.10. (KNF).

Rørdrum

I Gulstav Mose var der stadig to fugle 12.10. og i Tryggelev Nor blev en fugl set så sent som 27. og 31.10. (LBL,Eigil Larsen).

Sangsvane

En samlet optælling af Tåsinge og Langeland 16.1. gav 1200 Sangsvaner (OHG,NRA). Det er godt nok mange, men skulle angiveligt være færre end normalt.

Sædgås

Op til 95 (5.2.) er set ved Føns i denne vinter (JHJ). Glædeligt med en stor flok på Vestfyn igen efter et par vintrere med få eller ingen fugle.

Kortnæbbet Gås

4 Hofmannsgave 2.2. (KDJ), 1 Jersore 10.2. (THH) og 7 Fogense 10.2. (THH).

Blisgås

Op til 96 er set ved Gyldensten/Jersore denne vinter. På Vigelsø rastede op til 39 fugle ult. jan. – pri. feb. (KDJ). Det kunne måske blive en ny fast overvintringslokalitet.

Grågås

I alt 1100 Grågæs blev talt på Tåsinge og Langeland 16.1. (OHG,NRA).

(Indisk Gås)

4 Brændegård Sø 15.10. (FLB) og 1 Vestermeden 9.1. (MMJ).

Canadagås

Rigtig mange er set denne vinter. Over 300 blev talt på Tåsinge og Langeland 16.1. (OHG,NRA). Dagen før stod 161 i én flok på Monnet (PVR).

Bramgås

88 stod ved Tarup-Davinde ult. nov. - pri. dec. (LBL). 270 trak V Tørræsø 4.12. (JHJ).

Lysbuget Knortegås

Ved Mågeørne blev 8 set 8.1. (MMJ). 9.1. var flokken vokset til 38 fugle (KPO,JHJ), hvilket er ny rekord i amtet. Ult. jan. var de rykket til Fø-gense (JEB), og 9.2. blev 11 set Nr. Nærrå Strand (via KDJ).

ledt efter Brilleand.

Lille Skallesluger

38 i Arreskov Sø 12.12. (EEE,EEH).

Hvinand

1869 nr. Nærrå Strand og 3502 Oden-se Fjord 16.1. (KDJ).

Havørn

En yngre fugl trak ind 15.10. ved Knudshoved (LGN,JOL) og blev set 55 min. senere over Thurø (Arne Bruun), Knudshoved havde også ind-trækkende Havørn 17. og 18.10. (BSN,LGN,GJO). Ved søerne er hun-nen og dens unge set jævnligt. Den 7.12. var der yderligere 3 udfarvede fugle (FLB). Ult. jan. var der ørn på Vigelsø og i Lindelse Nor (KDJ,OGH). To blev set Wedelsborg-Føns 16.1. (JHJ,EDA,BSN,RYT).

Musvåge

Knudshoved havde meget flotte tal i oktober: 1325 7.10., 2292 14.10. 3273 15.10. og 846 16.10. (LGN,JOL,BSN). 15.10. blev der set 3018 trækkende over Thurø (Arne Bruun), 1718 (ind fra Lolland) på Sydlangeland (KNF), 1152 ved Lo-hals (FBE), men kun én på Horne!

Kongeørn

En ung trak over Hov 17.10. (Morten Nielsen) og en 1k ved Bogense med. nov. (Suzette Frydensberg).

Kongeedderfugl

1 ad. han blev set 1.11. Fællesstrand (LAH). Fuglen var sammen med to ubestemte hunner.

Sortand

6000 ved Horseklint er ny rekord (THH,SG,MMJ). Der blev forgæves

Fiskeørn

1 V Hvidkilde Sø 27.10. er sent (JSØ).

Vandrefalk

Mindst 3 har overvintret i området Rudkøbing-Monnet. Den ene er den sædvanlige hun, der tit sidder på Lan-gelandsbroen. Vigelsø har haft 2 sta-tionære fugle i jan.-feb. (KDJ). En blev set Nr. Nærrå Strand 2.1. (MMJ) og 9.2. (KDJ).

(Sultanhøne)

I Vejlen blev en fugl fra Odense Zoo set 8.-9.11 og 15.11. (Christine Bjørn m.fl.). Se artiklen andetsteds i bladet.

Trane

1 trak Knudshoved 15.10. (LGN,JOL). 15.10. blev 3 fugle set Ny Gesinge på Tåsinge af PVR. 2 ti-mer efter blev de set trækkende syd for Strynø (PHH) for lidt senere at dukke op ved Gulstav (KNF).

Hjejle

På Nordfyn blev Hjejlerne talt 28.9.: Nr. Nærrå Strand 4700, Egensedybet 2450 og Vigelsø 4000! (KDJ).

Sortgrå Ryle

Op til 3 Gulstav 17.-19.10.(KNF). 1-2 fugle er set jævnligt hele vinteren i Fyns Hovedområdet.

Almindelig Ryle

11250 Nr. Nærrå Strand 28.9. (KDJ) er ny rekord.

Enkeltbekkasin

10 Dalby Bugt 21.10. (LAH).

Stor Kobbersneppe

2 1k Slambassinet 30.11.-1.12. (THH). Det drejede sig sandsynligvis om fugle af racen islandica.

Hvidklire

1 Vigelsø 11.11. (KDJ)

Sortklire

3 sene i slambassinet 28.11 (GJO).

Svaleklire

1 Thurø Rev 5.12. (EEE). Vinterfund er meget sjældne i amtet.

Steppemåge

1 1k Keldsnor 9.10. (KNF).

Middelhavssølvmåge

1 1k Keldsnor og Lunden 19.-21.10. (KNF).

Søkonge

En blev set i en mose ved Langeskov 4.12. - dagen efter orkanen! (via PHV). Ellers er der kun set få Søkon-ger ved Horseklint. I Kerteminde ra-stede en fugl i over en uge omkring jul (Niels Schäffer).

Ringdue

14020 trak ved Dovns Klint 29.10. (KNF).

Skovhornugle

Ved Bogø Kolonihaver nord for Fynsværket blev en flok Skovhorn-

ugler fundet pri. dec.. De har været på plads hele vinteren og op til 19 er set flyve ud af krattet i skumringen (THH m.fl.). 6 blev set Hov 30.1. (NRA).

Mosehornugle

I Slambassinet, kun få km. fra Skovhornuglerne, har der været 3 Mosehornugler hele vinteren. Pri. feb. blev der set 5 (+ 1 død!) (THH,FLB).

Spurveugle*

1 hørt ved 3 lejligheder i jan. (Kurt Hansen). Fundet skal godkendes af SU.

Mursejler

1 Dovns Klint 26.10. (KNF).

Bjerglærke

Op til 6 er set Monnet 14.11.-24.1. (PVR m.fl.), 2 Flyvesandet 11.11. (THH).

Hvid Vipstjert

En vipstjert med forårsfønmelser sad på et drivhus i Marslev 7.1. (MRP).

Bjergvipstjert

1 Svendborg med. jan. (EEH).

Silkehale

320 Rudkøbing 8.11. (NRA).

Vandstær

17.-22.10. rastede en fugl ved Gulstav (KNF). Den blev både set sidde i mosen og på stranden! Arten er vist ikke set på øen siden 80erne.

Ringdrossel

En ringdrossel er meldt fra et fuglebad i Svendborg 13.10. (Ulla Fridborg).

Vindrossel

2075 trak ved Dovns Klint 14.10. (KNF).

Skægmejse

22 Vejlen 16.10. (PVR), 3 Knudshoved 3.11. (THH) og 3 Fjordmarken 11.11. (KDJ).

Nøddekrige

11 Horseklint 5.10. (MRP) og 6 set rasteplassen Kildebjerg ved motorvejen 18.10. (Steen Winkel).

Stor Korsnæb

3 Horseklint 14.10. (THH,MRP,FLB), 1 Ristinge 30.10. (HMP), 16 11.11 plus 18 24.11 Flyvesandet (THH) og samme sted 7 5.1. (SG).

Stor Korsnæb har gæstet amtet denne vinter. Foto; Biofoto/Erik Thomsen.

Mit Langelandske efterår

Af Erik Dylmer

Fra den 1. august til den 31. oktober har Erik Dylmer været observatør ved Keldsnor Fuglestation. De faste opgaver er 5 timers daglige observationer fra Dovns Klint eller Lunden, startende ved solopgang samt optælling i Keldsnor hver 5. dag. Resten af tiden kan der kigges fugle efter eget valg og lyst.

3 måneder er gået på Keldsnor Fuglestation, som har alt det en fuglestation behøver, nemlig masser af fugle. Selv indkvarteringen er helt i top, man har det ellers med at tænke i helt andre ydmyge og spartanske baner, når man hører ordet "Fuglestation". Angående alle fuglene er jeg sikkert også nem at imponere, da jeg aldrig har fulgt et "træk" bare tilnærmelsesvist så intensivt, som det har været tilfældet her. På de virkelig gode dage, og dem har der vel været en 7-8 stykker af, har det faktisk været svært at følge med. Det er sikkert bare et luksusproblem, når fuglene vrirler forbi, men det nager jo altid lidt, når man har på fornemmelsen, at man går glip af noget og ikke får noteret det hele. Især i starten er man meget påpasselig med at få noteret det hele så præcist som muligt, men når der så kommer en morgen, hvor Ederfuglene virkelig rykker igennem (4000 i timen), så kan det jo være lige meget om man kom til 96 eller 103 sidste mandag. På mindre gode trækdage, og dem er der jo trods alt mange af, er der heldigvis et godt bagland, man kan bruge tiden på. På nuværende tidspunkt tror jeg, at jeg kender hver

eneste af Skov - og Naturstyrelsens stier på Sydlangeland, og det i begge retninger. Der har heldigvis også været masser af tid til at nyde fuglene, selv på de travle dage, for så tager man sig bare tid til det. Når Lærke - eller Aftenfalk er på guldsmedefangst, eller når Strandskaden styrt-dykker ned i vandet for at undgå en Vandrefalk, må man lade svaler være finker og bare kigge.

Det blæser meget på Sydlangeland, og det har i den forbindelse været til stor morskab for observatøren at snakke med de lokale ornitologer om vindretningens indflydelse på fugletrækket. Jeg må indrømme, at jeg aldrig har talt så mange efter munden. Enhver med respekt for sin kikkert ser ud til at have en mening om, hvilken vindretning der er den mest gunstige, og skulle man alligevel være i tvivl, kan man jo bare spørge observatøren. Han ved det altså ikke, skulle jeg hilse og sige, men han har ladet sig fortælle, at en frisk sydøstlig vind omkring den højre pylon på Storebæltsbroen skulle give et ganske godt vågetræk på Sydlangeland. Det kunne være rigtigt, men bortset fra det, har det faktisk været

svært at forudsige, om den pågældende dag ville blive en god trækdag. Jeg er naturligvis startet på alt dette skriveri i god tid, og det giver mig mulighed for at fortælle, at der er trukket 1717 Musvåger og 24 Røde Glenter i dag – et ganske imponerende syn. Jeg afsluttede dagen med at besøge det, der er blevet et mindre tilløbsstykke her på Sydlangeland, nemlig en Spættet Sæl. Det er åbenlyst, at den søger kontakt med mennesker, og jeg har da også været ude at bade med den et par gange. Når man klør den på maven kører luffen rundt på den, nøjagtigt som man ser det med bagbenene på nogle hunde.

Sydlangeland har meget at tilbyde, så hvis man kan rive 3 måneder ud af sin kalender og har lyst til at bruge dem som observatør er Keldsnor Fuglestation absolut et anbefalingsværdigt sted. I øvrigt er det gratis at overnatte på Fuglestationen, så det er i grunden underligt, at der ikke er flere, der benytter sig af denne mulighed. Fremover håber jeg at komme til Sydlangeland noget oftere, og kunne jeg selv vælge tidspunkt og vejr, skulle det være en mild dag i september med en jævn søndenvind. Så er der næsten garanti.

Trækkende Knortegæs ved Dovns Klint. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Ringmærkning på Langeland

Af Søren Gjaldbæk via Ole Tønder

I efteråret har der som sædvanligt været ringmærket på Sydlangeland, desværre har det ikke kunnet lade sig gøre at dække hele perioden fra den 25. juli til den 31. oktober. Den eneste længere sammenhængende periode var de 15 dage fra den 25. juli frem til den 8. august. Ellers har der kun været dækning i nogle weekends og to enkelt dage. Det gør det vanskeligt at sammenligne årets resultat med de tidligere år, hvor dækningsgraden har været større. Det ville have været interessant netop i år, hvor man har skiftet netsted. De tidligere år har næsten al ringmærkningen fundet sted i Gulstav Mose, i år har der udelukkende været ringmærket i krattene nær Keldsnor og i rørene samme sted. Det ser ud til, til nogen

overraskelse for ringmærkerne og som stof til eftertanke for kratluskere, at der fanges flere fugle på det nye sted, hvis man vurderer tallene under hensyntagen de anvendte netmetre og til, at der er ringmærket på færre dage. Det kunne være interessant, om der var mulighed for fuld dækning i næste sæson. Som i de foregående år er der fanget mange Rør/Kærsangere, også i sammenligning med de andre ringmærkningsstationer. Også en Savisanger, blot den anden ringmærkede på Langeland, lyste op. De samlede tal fremgår af tabellen, men man skal være varsom med generelle slutninger. De lidt magre fangster sidst på året kan skyldes, at man har været ude under vejrsmæssigt ugunstige forhold.

Art/Periode	25-29/7	30/7-3/8	4-8/8	28/8-1/9	3-5/9	5-6/10	8/10	17-20/10	24/10	Sum
Vandrikse				1						1
Islandsk Ryle				2						2
Krumnæb. Ryle				1						1
Brushane				1						1
Tinksmed				1						1
Landsvale	4							1		5
Skovpiber				5	1					6
Gærdesmutte	3	1	4	5	1	23	2	8	2	49
Jernspurv	3	1	1	6	2	25	4	2		44
Rødhals	1			11	2	75	3	5		97
Nattergal			3	1						4
Rødstjert				4		3				7
Stenpikker				1						1
Solsort	4	1	5		1	3		5	1	20
Sangdrossel				2		13	1	1		17

Art/Periode	25-29/7	30/7-3/8	4-8/8	28/8-1/9	3-5/9	5-6/10	8/10	17-20/10	24/10	Sum
Gr.hoppesanger			1		1					2
Savisanger		1								1
Sivsanger	4	2		3	1					10
Kærsanger	46	62	96	9	1					214
Rørsanger	35	50	54	61	11	8				219
Gulbug	6	16	41	8	1					72
Gærdesanger	11	26	65	21	6					129
Tornsanger	97	86	120	46	13	1				363
Havesanger	4	8	10	11	4					37
Munk		3	3	18	10	7	1	2		44
Gransanger	5	8	2	2	1	56	1	1		76
Løvsanger	10	29	50	37	5	1				132
Fuglekonge						1	1	12		14
Grå Fluesnapper			1	2						3
Br. Fluesnapper			2	1						3
Skægmejse	5	2								7
Halemejse				6	1	5				12
Sumpmejse	1									1
Sortmejse				3						3
Blåmejse	2	3	3	6		22	1	7		44
Musvit		3	2	3	1	11	1	5	2	28
Kortt. Træløber				1						1
Rdr. Tornskade	3			2						5
Skovspurv			6					4		10
Bogfinke				1		14	1	12		28
Kvækerfinke						6	1	1		8
Grønirisk		7	4	1						12
Tornirisk		2	3							5
Stillits	1							3		4
Grønsiken						7				7
Gråsisiken						2		4		6
Karmindompap	3	1								4
Dompap		1						2		3
Gulspurv	4	4	3	6	1			1		19
Rørspurv	7	14	10	8	1	4		2	1	47
Sum	259	331	489	297	65	287	17	78	6	1829

Ringmærkningstotalen for Sydlangeland 1999.

Sultanhønen i Vejlen

Af Tim Hesselballe Hansen

Om aftenen den 8. november 1999 spredtes rygten om en Sultanhøne, der skulle være set samme dag i Vejlen på Tåsinge.

Christine Bjørn, der var på øen for at besøge sine forældre, havde fundet fuglen i rørene i Vejlen østende på vej ud til fugletårnet (samme sted som Damkliren stod i 1995).

Næste morgen var jeg som den eneste på pletten, men en tyk tåge gjorde, at jeg ikke så en eneste fugl den første time. Jeg havde meget svært ved at tro, at der skulle vade en Sultanhøne rundt på Tåsinge sådan en

råkkold novembermorgen. Og hvis der endelig gjorde, hvor kom den så fra?

Den var næppe kommet fra den fåtallige europæiske bestand. På den anden side er den også sjælden i fangenskab. Eller måske var det en bare fejltagelse Grønbenet Rørhøne eller Vandrikse? Efter en times spekulationer lettede tågen, og pludselig kom kræet vadende ud af rørene. En Sultanhøne, der var endnu større og flottere, end jeg havde troet, med et kæmpe koralrødt næb, blå og skinnende turkis krop, grøn ryg, lange røde ben og grotesk lange tæer - sump-hønsenes dragqueen!

Sultanhønen i Vejlen. Foto: Michael Mosebo Jensen.

Fuglen gik i rørkanten 50-70 meter væk, hvor den trak tagrør-rødder op af jorden med næbbet og spiste marven, lige som når man spiser en banan! (*Det gad jeg godt se! - red.*)

Besøg fra København

Jeg ringede straks til stort set alle de fynske ornitologer, jeg kunne komme i tanker om. De fleste var, ligesom jeg selv, skeptiske med hensyn til fuglens oprindelse, men flere valgte alligevel at tage turen forbi i løbet af dagen.

Nu er det sådan, at ornitologer, eller rettere hitjægere, gerne kører hundreder af kilometer efter en sjælden fugl, men viser det sig, at det er en fangenskabfugl, bliver den om-

trent lige så interessant som en Undulat. I dette tilfælde drejede det sig om Sultanhønen af den grønryggede race, der kommer fra Afrika med Nildeltaet som nærmeste yngleområde. Dette sandsynliggjorde yderligere, at der var tale om en fangenskabfugl, og twitchere (*folk, der kører efter sjældne fugle, red.*) fra København kaldte den hånligt "den fynske suppehøne". Der var dog én person, der uden tøven var frisk på at køre fra København til Tåsinge, og det var ikke uventet "Munken" (Jørgen Munck Petersen, der har flest arter på sin DK-liste, ca. 375), der øjnede chancen for et nyt kryds til listen. Han så ret hurtigt fuglen, og nu manglede vi

blot at få resten af Danmark til at tro på, at det var en vild fugl.

Spontan eller undsluppen

Når man skal bilde sig selv og andre ind, at en fugl er vild, skal man følge en fast procedure. Først og fremmest skal det dreje sig om en ungfugl – næsten alle hits om efteråret er ungfugle, og da fuglen havde hvidt på bugen, måtte det være en årsunge.

Der næst skal den helst være sky, og det var den: Hver gang "Munken" lo højt i sin mobiltelefon, forsvandt fuglen ind i rørene.

Endelig var dragten ikke slidt, vingerne ikke stækkede, og den bar ingen plastikringe.

Alligevel hældte vi til, at fuglen måtte stamme fra en fuglepark, og alle fund i vores nabolande regnes da også som undslupne, bortset fra 2 skudte fugle i Norge i 1920'erne.

En lille uges tid senere tog jeg til Odense Zoo, som jeg vidste havde to stækkede Sultanhøns gående i "Afrikahuset". Da jeg kom til indgangen ringede mobiltelefonen, og det var Michael Mosebo, der glad kunne berette, at han og Søren Gjaldbæk havde genfundet fuglen i Vejlen, og at Formand Flemming var på vej. Jeg fortsatte ind i haven og fandt en dyrepasser, der fortalte, at deres to Sultanhøns havde ynglet og fået to kuld unger i 1999, og endnu mere interessant, at en af ungerne fra det første kuld stak af en gang først i oktober! Jeg gik straks over til Sultanhønsene og så, at den undvegne fugls søskende

var identiske med den fra Tåsinge, og i øvrigt hverken var stækkede eller bar ringe.

Der var således ingen tvivl om, at det var fuglen fra Zoo, der var fløjet de 40 km til Vejlen.

Jeg ringede straks til Michael Mosebo på Tåsinge og fortalte om den drejning, sagen havde taget. I baggrunden kunne jeg høre Formand Flemming juble: "Mit livs hit!", men han blev hurtigt tavs. De skyndte sig at ringe til Jens Lind, der var på vej fra Nordsjælland. Han mistede interessen og vendte om ved Korsør og undgik således at blive plyndret for 420 kr. på broen.

Det viste sig i øvrigt, at fuglen var en krydsning mellem den afrikanske grønryggede race og den asiatiske gråhovedede, men alle ungerne lignede den grønryggede.

Sultanhønen blev ikke meldt siden. Hvorfor mon?

Udslip fra Zoo

Nu er det ikke første gang, at Odense Zoo beriger den fynske natur med en sjældenhed.

Storke har flere gange turneret i Odense - én af dem opnåede at komme i aviserne, fordi den overnattede på taget af sygehusets fødeafdeling!

Pingviner er set så langt væk som til Åsum, og Odense Å har gennem tiderne blandt andet huset Spættet Sæl og Flodhest.

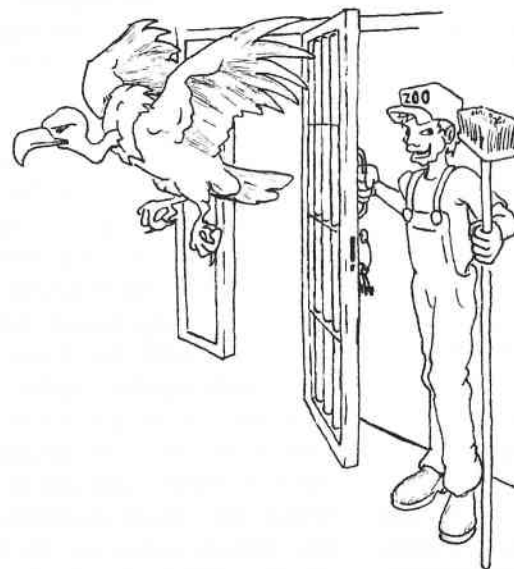
Michael Mosebo så for et par år siden en Hammerfugl over sin have på Østfyn. Fuglen returnerede senere

til Zoo, men i stedet for at finde tilbage til sin egen trange voliere, landede den i en af havens største bure og endte som tigerføde.

Havens synderegister omfatter også Struds på Langelinie, Krontrane på Viggelsø, trafikdræbt Panda på Falen og Præriehund på Dyrskuepladsen. Børnefamilier med adresse i det sydlige Odense kan dog beroliges med, at sikkerheden omkring havens mere kødædende beboere er betydeligt bedre. Morgenen efter orkanen i decem-

ber 1999 frygtede man, at et væltet træ skulle have ødelagt løvernes indhegning, så inden man åbnede haven gik fire dyrepassere, stive af skræk, en runde med et jagtgevær - bare for en sikkerheds skyld!

Sluttelig skal Zoo dog frikendes i sagen om de ynglende Mandarinænder i Fruens Bøge. Her i bladet har det flere gange været nævnt, at fuglene stammer fra Zoo, men de stammer i virkeligheden fra et privat fuglehold i nærheden.

Der er flere, hvor de kommer fra

Min bedste fejløbs

Af Hans Ægidius

Nedenstående beretning fra Sydlangeland vil mange sikkert kunne nikke genkende til. Af og til må man desværre erkende, at man ikke har set en fugl godt nok til at kunne bestemme den sikkert og således lade den forblive en UFO. Endelig er det jo sådan, at "sjældne fugle er sjældne", og at der derfor er langt imellem dem. Selvom man virkelig trænger til at se et hit er der stadigvæk større odds for at den Gulbrystede Værting man så skyggen af var en Gulspurv!

Efter at Morten Müller den 11. august 1989 havde feltobset en Vandsanger i Gulstav Mose på Sydlangeland, var det nærmest som om der brød en epidemi løs blandt de øvrige fuglekiggere, der regelmæssigt kom i området. Det de færreste havde troet på som en reel mulighed, kunne altså lade sig gøre, og jeg tror ikke, jeg husker galt ved at hævde, at vi var nogle stykker, der var ret opsat på at gøre Morten kunsten efter. Jeg erindrer ihvertfald, at Torbjørn Eriksen og jeg snakkede så meget om den, at min søster og hendes undrende venner spurgte, hvad en *vands* egentlig var for noget. Niels Krabbe fik sat net op i Gulstav Mose, og de blev trukket så tæt ned mod jorden, at end ikke en meget lavt krybende *acrocephalus* kunne være sluppet under. Hver morgen luskede Torbjørn og jeg rundt i Gulstavområdet og afventede - i mangel af feltobsede godter - håbefuldt, at Niels skulle dukke op med det eftertragtede sribede bolche i posen. Når

ringmærkningen var afsluttet uden den ønskede fangst, blev der over kaffe-kopperne konfereret om de mulige årsager, ligesom der fra sidst på eftermiddagen blev nedsvælget hvad vi betragtede som et passende antal pilsnere for at fremmane bedre held den følgende morgen. Vi drak desværre nok for lidt, for dagene gik uden at der dukkede flere *vands* op.

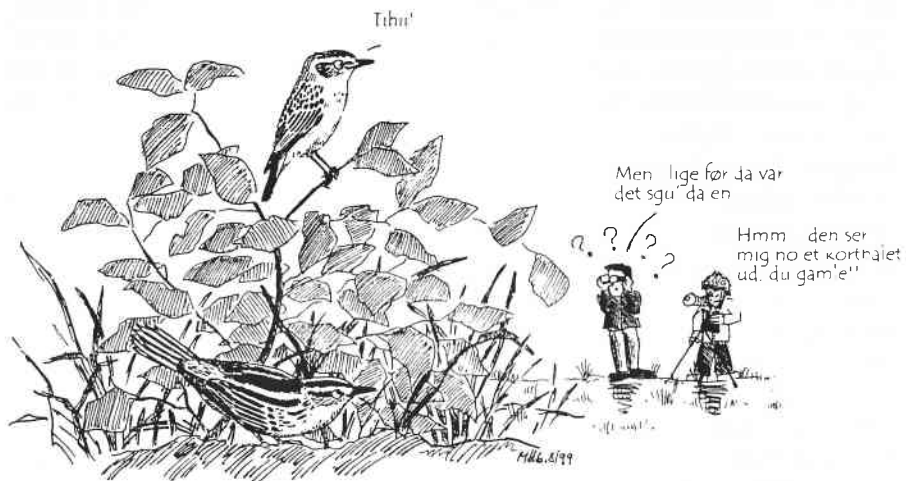
Det var nogle ret fokuserede dage, men der er altså grænser for en ung feltornits tålmodighed, der var ihvertfald for min. Så en formiddag, da Torbjørn tog sig en lur i græsset på en af de sydlangelandske hatbakker, besluttede jeg mig for at tage sagen i egen hånd, cyklede alene ned til Keldsnor Fyr og gik ud ad tangen langs noret. Da jeg havde gået et par hundrede meter, kom jeg til et lille område med nogle få buske, og dér fra græsset foran en af buskene lettede en lille fugl og fløj bare et par meter for at sætte sig på en kvist med

ryggen til. Da jeg satte kikkerten til øjet, var det som om hele universet rykkede sig og med ét faldt på plads, for var det ikke en Vandsanger, der sad så nydeligt på kvisten og virkeliggjorde mine drømme? Jo, alt passede, størrelsen, den kraftigt sribede ryg og overgump, den brede og markerede gyldne øjenbrynsstriben - og issestriben? Den havde jeg da set, inden fuglen hoppede lidt længere ind i buskens mørke og vendte bugsiden til, havde jeg ikke? Nå, så afgørende kunne det vel heller ikke være, og jeg kunne da på ingen måde tillade mig at begynde at jage med fuglen for at se den bedre, inden de andre folk havde fået muligheden.

Lykkelig var jeg, men det eneste der kan gøre lykken fuldkommen, er at have nogen at dele den med. Så jeg lagde teleskopet fra mig i græsset og styrtede hen til cyklen. Derefter gik det hen ad de smalle veje i flyvende fart uden tid til at ofre de fugle, jeg så undervejs, andet end flygtig opmærksomhed. Da jeg var på vej op ad det sidste stykke grusvej mod Egedgård for at give besked til Ole Goldschmidt og Morten Müller, måtte jeg dog standse hårdt op og se på en småfugl i markskellet. Var det ikke en Vandsanger mere? Nej, det kunne da ikke være muligt, selv om den lignede den første på en prik, så meget held kan man heller ikke have. Men hvad kunne det så være? Mere eller mindre bevidst skød jeg denne

bestemmelsesudfordring fra mig, idet jeg måske anede, at den kunne få min *vands* til at fordampe under det kritiske blik nådesløse sol, at den truede med at forvandle min hitlykke til endnu en triviel augustdag. Desuden var der jo ingen tid at spille, hvis vi skulle have en chance for at genfinde fuglen, så jeg hastede videre og fik hurtigt samling på de tilstedeværende folk.

I bilen på vej ud til fyrtårnet begyndte det at gå op for mig, at det var alvor, da jeg måtte svare på de andres interesserede og indtrængende spørgsmål. Da vi gik på tangen og havde spredt os i en række for så vidt muligt at forhindre fuglen i at undslippe vores opmærksomhed, var jeg efterhånden blevet ret tavs. Plaget som jeg var af *second thoughts*, må jeg indrømme, at jeg i mit stille, men ret urolige sind håbede på, at fuglen var forsvundet; så stærk var tvivlen nu blevet. Vi nåede frem til buskene, og jeg udpegede kvisten, hvor den havde siddet, da jeg forlod den. Men væk var den. Det lod til at min lønlige håb skulle gå i opfyldelse ... lige indtil Torbjørn fangede skyggen af en bevægelse dybt inde i grenværket. "Der sidder en ung Bynkefugl", lød hans lakoniske dom. Endnu en gang var det, som om hele universet rykkede sig, denne gang dog helt uden antydningen af et forløsende brag. Tværtimod bredte der sig omkring mig en frysende tavshed, der

nåede fra horisont til horisont. Selv sagde jeg heller ikke noget. Ole var den første til at bryde isen, idet han også rakte et hjælpende græsstrå frem mod mig: "Var det den?" Men jeg var stadig helt fra koncepterne og ude af stand til at tage imod, så jeg sagde bare: "Nej".

Hvad der fulgte nu, var en ret besynderlig halv times tid, hvor vi på skrømt fort-satte eftersøgningen, selv om jeg havde en stærk fornemmelse

af, at ingen længere troede, der havde været nogen Vandsanger, mindst af alle jeg selv. Det var den absurde følge af min manglende evne til at indrømme en fejl og min angst for at tabe ansigt. Absurditeten ville ingen ende tage, for resten af dagen var jeg jo nødt til at lade som om, jeg var glad for min nye ædelart, samtidig med at jeg indevendig styrtede ned i bundløs skam.

Men *the show must go on*, og jeg fortsatte selvfølgelig med at se på fugle. Allerede den følgende formiddag var jeg så heldig sammen med Torbjørn at finde en rastende Markpiber i Keldsnor, men mærkeligt nok var folk blevet trætte af at lede efter sjældne småfugle på tangen, så den var der ingen andre, der så. Fem år senere lykkedes det mig at opdage en Stribet Ryle på næsten samme sted som den påståede Vandsanger, og jeg fik også hurtigt trommet folk sammen. Men så var rylen som sunket i jorden, og hele sceneriet begyndte på en meget ubehagelig måde at minde om noget, flere af de tilstedeværende allerede én gang havde været med til. Først da vi nærmest havde opgivet og var på vej tilbage igen, havde fuglen den usigelige godhed at vise sig, og den var god nok. Det hjalp selv-

følgelig på min selvfølelse. Men først da jeg sidste år i august var så heldig at være på Sydlangeland, da den eftertragtede vands røg i nettet, kunne jeg med en vis rimelig sige at have overvundet mit traume.

Hvad man kan lære af denne historie er blandt andet, at fuglekiggeri sagtens kan byde på eksistentiel dramatik af et vist format, hvis bare man er parat til at investere sin lidenskab, og at der ikke er nogen højere retfærdighed til, når det kommer til held med sjældne fugle. Men lad den først og fremmest stå til skræk og advarsel om de faldgruber, der åbner sig for den, der bevæger sig rundt i verden med skyklapper på og har svært ved at skelne mellem fantasi og virkelighed.

Fuglekassedag i Svendborg!!

Kom og byg fuglekasser.

Ridehallen på Dronningemaen.

Søndag 27. feb. kl. 09-16.

**Alle er
velkomne!!!**

Kasser med de rigtige mål er måske det eneste, der mangler, for at du kan få flere fugle i haven. Vi har materialet, værktøjet, gode råd og tegninger til kasser til mejser, Stære, ugler, Tårnfalke og flagermus!!

Pris for f.eks. en mejsekasse: 30 kr.

Eventuelle spørgsmål om arrangementet besvarer Zoologisk Museum, Svendborg på tlf. 62 21 06 50. Arrangør: Zoologisk Museum - Svendborg, Grøn Guide - Svendborg, DOF-Fyn -Ungdom og Danmarks Naturfredningsforening.

Engsnarrer på Ærø

Af Lars Ole Gjesing

I 1999 blev der hørt usædvanligt mange Engsnarrer i Danmark, således op til 100 fugle på Bornholm, og nær Hoptrup ved Haderslev hørtes i en periode 10 spillende Engsnarrer.

En række iagttagelser af Engsnarrer gennem perioden ult. maj – med. jun. peger på, at Engsnarren sandsynligvis har ynglet på Ærø i 1999.

Engsnarren er måske den fugl i vores fauna, der er vanskeligst at få at se. Den er meget sjælden her i landet, og den holder til og yngler i halvhøjt græs på enge, gerne der, hvor der er lidt fugtigt, og den foretrækker til enhver tid at undgå farer ved at luske bort i græsset og trykke frem for at flyve. Til gengæld har den én af de mest gennemtrængende og vedholdende stemmer blandt fuglene. Den høres snildt på mere end én km.s afstand, selv om den ikke er større end en Solsort, og den kan synge (eller spille, som man kalder det hos en del hønsefugle) 3-6 timer i træk.

Stemmen

Det er stemmen, den kendes på: Et stadigt gentaget krek-kek, der ofte sammenlignes med lyden af en redekam, hvis tænder hurtigt skræbes mod en kant. Det andet krek er ofte en anelse mere betonet end det første. Tempoet er sådan, at der lyder 8-9 dobbelt-kek på 10 sekunder. Hører man den på lang afstand, vil lyden ofte forekomme svingende i styrke, men tæt på er den bare konstant og massiv indtil det enerverende.

Historie

Engsnarren har været i rivende tilbagegang siden 1800-tallet. Dengang var der enge og overdrev masser af steder, og Engsnarren var mere almindelig end Blishønen! Men landbrugets intensivering har været hård ved dens ynglesteder, og dens tilbøjelighed til at trykke i stedet for at flyve gør, at mange bliver skåret ihjel under høstarbejde.

Den sidste faste ynglelokalitet i Danmark var Stavad Enge i Store Vildmose – den blev opgivet i 1984. Siden da har der (bortset fra en mindre top i 1989) kun været gjort spredte, men årlige iagttagelser, herunder ingen sikre ynglefund.

Det har derfor været en stor oplevelse for nogle af os ærøske fugleinteresserede, at Engsnarrer i flertal har ladet sig høre på øen fra den 26. maj til den 13. juni 1999. Måske har de også været der før og efter de nævnte datoer, men da har i hvert fald jeg ikke hørt dem – ikke fordi jeg har lyttet forgæves, men fordi 26. maj var den dag, jeg opdagede dem, og efter 13.

juni havde jeg ikke mulighed for at lytte efter.

Dette med datoerne er ganske vigtigt for at udtale sig om yngel eller ej. Så hvis nogen ligger inde med daterede efterretninger om Engsnarrer på øen uden for (eller inden for) nævnte periode, hører jeg meget gerne om det.

Eftersom man så sjældent ser fuglen eller dens unger, og eftersom de fleste hørte Engsnarrer kun høres en enkelt eller få nætter, fordi de kun er på gennemtræk til Sverige, har man ud fra nøje studier lavet den tommelfingerregel, at en Engsnarre skal høres samme sted 9-10 dage, før det kan regnes sandsynligt, at der er tale om en ynglefugl. Det gælder i øvrigt om Engsnarrerne, at de tiltrækker hinanden. Hvor de yngler, er der ofte tale

om flere par inden for samme område, måske med et par hundrede meters mellemrum, og hvor der findes spillende hanner, vil trækkende fugle ofte slå sig ned og spille med. Det betyder, at hører man én, vil man ofte samme sted kunne finde flere.

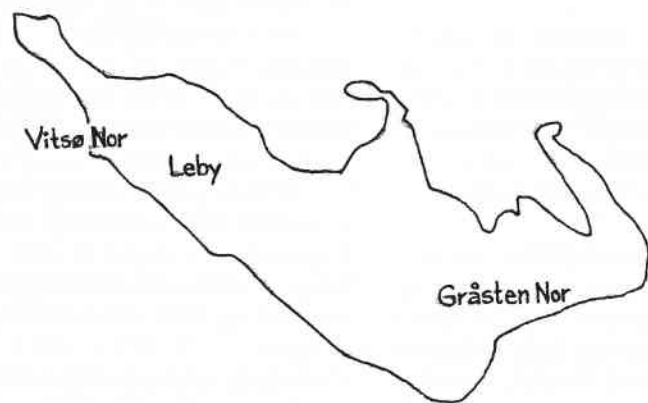
For nu at gøre det muligt for andre at vurdere, hvor sandsynligt det er, at Engsnarren har ynglet på Ærø i 1999 har jeg anført alle mine iagttagelser med sted og dato, som det fremgår af skemaet.

Endelig skal det tilføjes, at det i anledning af den offentlige omtale af Engsnarren i avisen er berettet af lokale, at arten er hørt i samme område også i 1998.

Hvad kan man slutte af disse observationer?

Dato	Sted	Antal
26. maj	Mellem Leby og Bromaj	1
27. maj	Nyslået eng 50 m. nord for transformatoren på Blæshøjbakken vest for Leby	1
30. maj	Nyslået eng 50 m. nord for transformatoren på Blæshøjbakken vest for Leby	1
3. juni	Vitsø Nor, 1 km fra Leby - andenhåndsoplysning	4
4. juni	Leby og Vitsø Nor	1 + 1
7. juni	Vitsø Nor	1
8. juni	Gråsten Nor, 10 km øst for Leby, 500 m. øst for Grønnæs. Eftersøges senere forgæves.	1
9. juni	Negativ lyttetur i hård sydlig vind	
13. juni	Leby, et par hundrede meter vestligere end tidligere, og Vitsø	1 + 1

Spillende Engsnarrer på Ærø i 1999.

Lokaliteterne med spillende Engsnarrer.

Man kan konstatere, at en Engsnarre spiller ved Leby fra 26. maj til 13. juni, dvs. i 18 dage, og at en anden Engsnarre spiller i Vitsø fra 3. juni til 13. juni, dvs. i 10 dage. Når man dertil lægger, at fuglene ikke er eftersøgt i dagene før deres første optræden og i ugerne efter den 13. juni, er det meget sandsynligt, at 2 par Engsnarrer har ynglet på Ærø i 1999. Desuden er det sandsynligt, at de stationære hanner har tiltrukket gennemtrækkende fugle til rast i området, og jagttagelserne i 1998 viser, at det smukke besøg ikke er en enlig svale.

Meldinger fra andre steder i landet - særlig det sydlige Jylland og Bornholm, der traditionelt er et godt område for Engsnarrer - viser, at de ærøske forekomster i 1999 ikke er ene-

stående. Året har budt på usædvanligt mange. Måske er der tale om en tilfældig top som i 1989, måske om en vending for denne truede art. Meldingerne fra hele landet bliver samlet i DOF og vurderet nøje.

Engsnarren er en rødlistefugl. Dvs. den optræder på listen over fugle, der er udryddelsestruede eller meget sårbare i Danmark. Men i modsætning til alle de andre fuglearter på den danske rødliste er Engsnarren ikke kun rødlistet i Danmark. Den er den eneste danske art, der er rødlistet i hele sit udbredelsesområde.

Selv om den stadig er ganske talstærk i de baltiske stater, har dens tilbagegang været så radikal, at den regnes for at være truet af udryddelse i det hele taget. Det er altså ikke et

hvilket som helst stykke fjerkræ, vi har haft besøg af. Den kræver en indsats.

Hvad kan man gøre, hvis der høres Engsnarre i ens eng, og man gerne vil gøre sit til at beskytte den? Man bør først og fremmest vente så længe som muligt med at tage høslet. Allerehelst til udgangen af juli. Det svarer ikke ret godt til moderne driftsformer, men grunden er, at Engsnarrrens unger ikke er flyvefærdige før da - i hvert fald findes de i terrænet indtil omkring 1. august. Og eftersom de trykker i stedet for at flyve, er de i stor fare under høst. Hvis man er nødt til at høste, mens de er der, bør man slå fra midten og udefter, for ellers kan man være temmelig sikker på, at

fuglene søger ind mod engens midte for til sidst at blive fanget. (Fortæl det til din nabo, hvis han ikke ved det. De sønderjyske erfaringer med hjælp fra landmænd til at beskytte Hedehøgen viser, at de allerfleste er stolte over at lægge "hus" til sjældne fugle og gerne tager de nødvendige hensyn. Red.)

Engsnarrebesøget viser, at de ærøske nor er kostbare naturområder. Det var ikke for ingenting, Vitsø Nor blev fredet for nogle år siden, og det er ikke uden grund, at Naturfredningsforeningen er meget interesseret i beskyttelse, naturgenopretning og miljøvenligt landbrug i Stokkeby og Gråsten Nor.

Spillende Engsnarre. Tegning: Kåre Gjaldbæk.

Irania Birdcall – Ib-Fyn

Ser du på fugle, og har du en mobiltelefon - så læs her!

Af Michael Mosebo Jensen

Det er nu blevet endda meget nemt at tilmelde sig IB-Fyn (Irania Birdcall Fyn) direkte fra din mobiltelefon. Ideen er at få de obs, der er af interesse for fuglefolk på Fyn og ikke for resten af Danmark, gjort umiddelbart tilgængelige. Er du f.eks. på tur til Sydlangeland, kunne det da være meget rart at vide, at der lige et kvarter før er set en Vandrefalk oppe på en af buerne af Langlandsbroen, i stedet for bare at nyde udsigten over Rudkøbing og så først at læse om Vandrefalken, når man kigger på DOF-Fyns ellers udmærkede hjemmeside næste dag. Denne felttjeneste skal altså ses som et aktuelt supplement til både hjemmesiden og IB dk, hvor alle SU-fund samt obs af 46 sjældnere arter rundt omkring i landet offentliggøres så hurtigt fingrene og teknikken vil. MEN altså, du gør blot følgende for at få (og bidrage til) denne GRATIS service.

1) Tag din mobiltelefon og send en mail, som hedder

ibf-subscribe@egroups.com

2) Du modtager nu en mail, som kan lyde

**ibf-req-s1f48@egroups.com:egroups.com:Please CONFIRM
subscription:Thank you for**

3) Du skal nu svare afsenderadressen ved at fjerne alt det unødige fra ovenstående (dvs alt det, der her er understreget)

**ibf-req-s1f48@egroups.com:egroups.com:Please CONFIRM
subscription:Thank you for** og sæt så lige **ATION** bag på ordet **CONFIRM**, så det kan ses, at du mener det alvorligt.

Der går igen kun et mindre øjeblik, hvorefter du får en bekræftende mail, som så kan lyde

4) **ibf-help@egroups.com:egroups.com: You have been added to the** og det er man så - nemt og enkelt.

(*Lettere bearbejdet fra Eriksen, Jens [JEER@herlevhosp.kbhamt.dk]*)

Adressen, du skal maile til, når noget skal sendes ud er:

ibf@egroups.com

og følg så i øvrigt IBs sædvanlige struktur for meddelser:

**DAG ART (ANTAL) ALDER KØN (ADFÆRD) TID STED FULDT
NAVN/INITIAL TELEFONNUMMER** (*Rolf Christensen, Irania*)

Eks: Tor Gråmåge 2k 1045- Kerteminde Havn molen Sydstranden Hans Hansen 44214119

Når der så bedes om nummeret er det 200, man trykker. HELD OG LYKKE!

SMA PIP....

Vinterbirdrace afholdes d. 5. marts – i hvilken forstand, det er vinter, får henstå i det uvisse. Det gælder om at se flest fuglearter fra 0.00 til 24.00. Interesse-rede kan følge med på Rolf Christensens hjemmeside (findes f.eks. ved at gå ind på DOF-Fyns hjemmeside, vælge ”Palles Link” og derfra tage ”Irania”). Her vil man kunne læse om tilmelding og regler. Er man i tvivl, kan man kontakte redaktøren på 66 13 78 56.

Palles link er i Ribe Amts lokalblad ”Strandskaden” blevet omtalt som ”uden forbehold den bedste danske ornitologiske hjemmeside med links”, til lykke med det til webmaster Palle Jørgensen. Du kan blandt andet finde vej til ”Palles link” via DOF-Fyns hjemmeside.

DOF-Fyns fuglequiz blev afholdt d. 2. december, 1999. De to diasserier blev begge vundet af Tim Hesselballe Hansen, mens serien med lydprøver blev vundet af Flemming Byskov. Halvdelen af lydprøverne havde Flemming selv bestilt hos Gunnar Knudsen, hvilket Tim mener, var medvirkende årsag til, at han måtte nøjes med andenpladsen. Vi andre er sikre på, at Flemming havde klaret Berbergrønspætten alligevel. Konkurrencen om at kende flest fynske feltornitologer tog Birte Sørensen sig af.

Knopsvanerne ved Arreskov Sø fik en elendig ynglesæson. 19 par forsøgte sig, de 14 opgav inden, der kom unger. Ungerne fra de resterende 5 par døde af sult. Fødemanglen skyldtes, at bundvegetationen gik til grunde på grund af udledning af næringssalte.

Havørnene: Den 6. december så Flemming Byskov 2 4-5 k Havørne, han og hun, hunnen med aluminiumsring, blive fordrevet fra Brændegård Sø af ”vores gamle hun”. Dagen efter havde den gamle hun fået selskab af en ny hvidhalet han, så der nu var to par af mindst 4- 5 k Havørne ved Brændegård Sø. Fuglene sås efter en halv times tid flyve parvis bort i hver sin retning. Desværre har ingen af parrene tilsyneladende bestemt sig for at blive på Fyn. Reden overlevede stormen, men der er kun set unge strejfer de sidste par måneder. Et ynglepar burde i skrivende stund være i gang med paringsflugt, udbedring af reden osv. Så det ser desværre ud til at vi må undvære de store vingefang den kommende sæson.

Husk at indsende dine observationer fra 1999 til årsrapporten til Jacob Sterup Andersen, Holmevej 22, 5481 Gislev.

Debat

Affødt af debatten i sidste nummer af "Havrevimpfen" har vi modtaget nedenstående indlæg fra Finn Eriksen. Per Bomholt har læst indlægget og har ikke ønsket at kommentere det.

Som medlem af rovfuglegruppen har jeg med interesse læst Erik Ehmsens og Per Bomholts indlæg i "Havrevimpfen" angående ynglende Fiskeørn.

Jeg har det naturligvis dårligt med, at der kan sættes spørgsmålstegn ved rovfuglegruppens troværdighed. Derfor havde jeg håbet, at Per ville svare kontant på Eriks spørgsmål angående yngel af Fiskeørn ved Brændegård og erkende fejlen. Det blev imidlertid til en lang udenoms-snak, - derfor dette indlæg fra mig.

I 1995 læste jeg i "Fugle" nr. 4 en bestandsopgørelse af Rød Glente i Danmark. Heraf fremgik, at der var et ynglepar på Fyn, og da jeg ikke havde kendskab til dette par, ringede jeg glad til Per og spurgte hvor på Fyn parret var, og hvem der havde fundet det. Svaret var, at ingen havde fundet det; der var tale om et skøn fra Pers side. I artiklen stod der bare ikke noget om et skøn, men at der var et par på Fyn.

I "Politiken" den 14. september 1998 kunne jeg så læse, at Per Bomholt havde udtalt, at et Fiskeørnepar havde ynglet ved Brændegård i 1998,

og at parret og dets unger holdt til ved søen.

Igen ringede jeg til Per - glad, men også lidt skeptisk, for jeg havde ikke glemt den Røde Glente fra 1995, som viste sig ikke at være der.

Per kunne bekræfte, at der forelå bevis for yngel i form af en 1K Fiskeørn fotograferet ved Brændegård på et tidspunkt, hvor en 1K-fugl ikke kunne være kommet fra udlandet. Jeg fik også at vide, hvem fotografen var.

Derpå kontaktede jeg denne for at høre nærmere. Han oplyste, at han ganske rigtigt havde fotograferet en Fiskeørn ved Brændegård på det pågældende tidspunkt, men billedet var taget på så stor afstand, at man ikke kunne se, om der var tale om en 1K-fugl. Jeg spurgte fotografen, om Per havde set fuglen. Det havde han ikke. Jeg spurgte så, om fotografen havde sagt til Per, at han havde fotograferet en 1K fugl. Dette benægtede fotografen.

Efter disse to oplevelser, hvor først en Rød Glente og dernæst en Fiskeørn viste sig at være en "and", er jeg blevet endnu mere skeptisk over for de store tal for udflyjne Fiskeørneunger i Jylland og på Sjælland.

Stridens emne, vi tør ikke sætte alder på. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Meld dig straks til Samsølejren?

Hej. Så er vi her igen med noget til dig som elsker fugle!

For dem over 12 år:

har du ingen at køre med?

Så kan du her komme i kontakt med de fuglekiggere, der kører selv! Er du for ung til selv at have bil, så send dit navn, adresse, telefonnummer og alder til "Havrevimpen", så vil dit navn, adresse og telefonnummer blive vist her på siden med en opfordring til de selvkørende fuglekiggere om at tage dig med på nogle af deres ture!

HJÆLP MIG!

jeg har vist forkludret disse fuglenavne godt og grundigt. vil du hjælpe mig med at sætte bogstaverne på plads?

DEN FJOLLEDE:

**HVAD HEDDER HANNER
AF VANDHØNS?**

VANDHANER !!

DRNGAA
JIKHEFSREE
EOKSVUD
MAPODP
GOLRNEUH
ÆRIDBE
LOTRSSO
SUTVIM
ÅFLKNART

(svaret står på næste side)

ANHOLT - en fugleø i Kattegat- efterårsferien

en landsdækkende ungdomslejr 4 dage i efterårsferien.

Hold efterårsferien fri til en fugle lejr sammen med unge fra andre amter. Vi skal til Anholdt midt i Kattegat, og vi samles 3 steder i landet. Jyderne samles i Grenå. Resten af landet samles enten i Slagelse, eller i Holdbæk før den videre transport mod øen.

På grund af den lange rejsetid behøver vi 4 dages frihed fra skolen, derfor har vi valgt efterårsferien. Heldigvis er det også tidspunktet hvor mange fugle tiltrækkes af Anholdt på deres tur sydover.

Vi skal bo på Anholdt forsamlingshus, hvor der er plads til 28 overnattende. Du skal være mellem 12 og 20 år for at deltage. Vi skal vandre ret meget på øen, for der er ingen busser, og vi har ikke cykler med. Til gengæld er det en ø, der bugner af trækfugle.

Var du med på Samsølejren, eller landslejren ved Blåvand i 1999, skal du sikkert også til Anholt. Vi håber der er plads til alle.

prisen er 500 kr., der inde afrejsen sættes ind på giro 6664 5089 DOF - Vestsjælland Bavnehøjvej 14, Havbyrd, 4100 Ringsted.

Meld dig straks til:

Arne Bo Larsen
Aksel Munchs Vej 6
8550 Ryomgård
E ablarsen@forum.dk

Ring til Flemming Byskov
på 65 98 22 18. Måske
giver DOF-Fyn et tilskud.

Hvis Anholt er for langt væk for dig arrangerer DOF-Fyn igen ungdomslejr på Langeland i efterårsferien, læs mere om dette i næste nummer af bladet.

svaret på opgaven fra forrige side er:

GRÅAND, FISKEHEJRESKOV DUE, DOMPAP,
HORNUGLE, BLÆDER, SOLSORT, MUSVIT, TÅRNFALK

Turrapporter

Golfspil og fuglekikkeri!

Af Ivan Sejer Beck

Fra DOF-Fyns tur til Falsterbo, den 8.-10. oktober 1999.

I min sparsomme fritid indtager ovenstående to aktiviteter en væsentlig plads, og de er mig en kilde til stor glæde og fornøjelse i mange sammenhænge.

I vid udstrækning kan de i øvrigt drives parallelt, hvad der dog ikke er uden omkostninger i mine bestræbelser på at spille mig ned i et lavere handicap, som det hedder inden for golfsporten.

Sagen er den, at golfspil kræver stor koncentration - og ikke mindst er det en helt afgørende faktor, at man holder hovedet nede, når man slår, og begge disse krav ofte er i konflikt med interessen for at registrere de fugle, der findes på eller over baneanlægget.

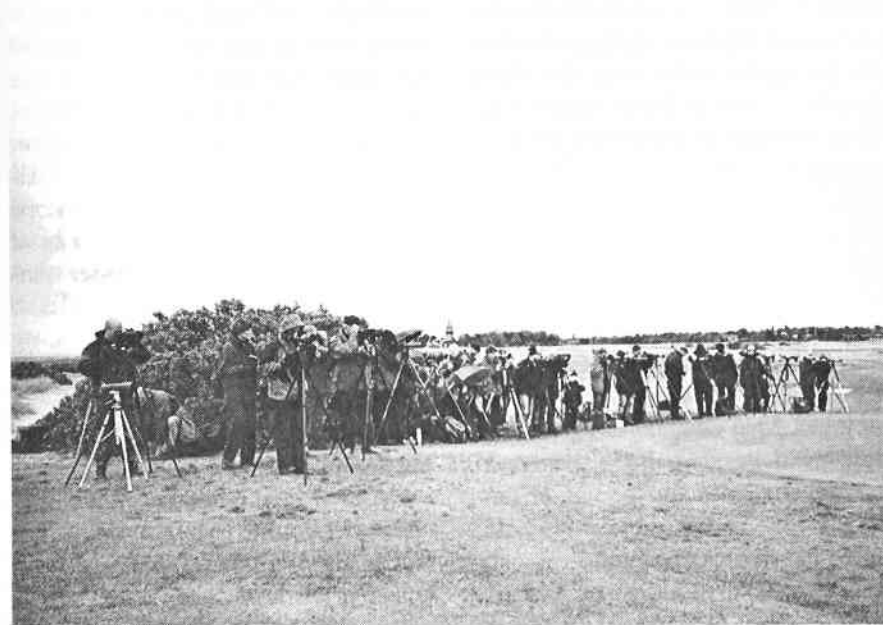
Nå, men det er nu ikke dette forhold, der er mit ærinde i denne artikel - men overskriften har stadig relevans, måske mere i den omvendte orden! Fuglekikkeri og golfspil!

Fuglekikkeriet drejer sig her om en fantastisk DOF-tur til Falsterbo den 8. - 10. oktober 1999, og det - i denne

sammenhæng - mere sekundære golfspil kommer ind i billedet ved, at fugleobservationer i Falsterbo primært finder sted på den golfbane, der ligger på Nabben - den flade spids, som peger over mod Stevns.

Det hele begynder med, at vi er ti raske DOF'ere af begge køn + Dan på ti år, der - med Flemming Byskov som turleder - forlader Danmark ved 21-tiden fredag aften ved at køre ombord på færgen i Dragør. Vel ankommet til Limhamn sættes kursen sydpå mod Ystad, og efter ca. 50 km's kørsel drejes fra mod Snogeholm - det flotteste område med store marker, skove og søer.

Naturligvis er der ikke meget at se af dette stærke landskab, da vi ved midnatstid og i buldrende mørke når frem til de to huse inde i skoven, der er lejet ved Skogstyrelsen, men vi oplever det i rigt mål de følgende par dage, og i øvrigt er stedet godt kendt af flere af os fra tidligere ørneture.

Ved teestedet for hul 17. Fyret ses i baggrunden. Foto: Alfred Rasmussen.

Allerede klokken halv seks lørdag morgen kravler vi ud af soveposerne og må desværre konstatere, at vejsituationen ikke tegner særlig godt.

Dette faktum kan dog ikke undertrykke den spændte forventning, der er hos alle med hensyn til at opleve Falsterbo. Kun Flemming har været der før, men det er 27 år siden!

Er vejret ikke særlig godt, da vi kører de ca. 30 km tilbage mod Falsterbo, så bliver det til gengæld rigtig dårligt, da vi når frem. Nu regner det i stride strømme.

Vi får hurtigt klarhed over, at her kommer der virkelig fuglekikkere - det vrimler rent faktisk med ornito-

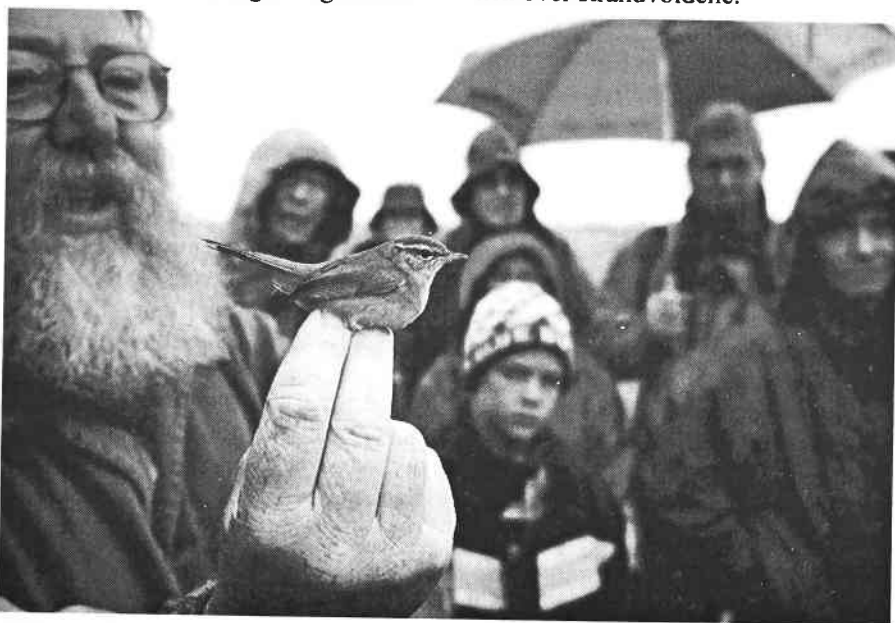
loger, som med teleskopet på skulderen bevæger sig ind over terrænet - og dvs. golfbanen. Naturligvis er det ikke tilladt at færdes på kryds og tværs, der skal følges en vej ud til fyret, men på dette stykke krydses flere fairways, hvor man skal tage sig godt i agt for flyvende golfbolde.

De to foretrukne pladser for observationer er østsiden af den beplantning, der omgiver fyret, og så spidsen af Nabben, hvor hul 17 begynder. Det krævede tydeligvis både tolerance og stor koncentration hos golfspillerne at drive ud på dette teested - helt tæt omgivet af et meget stort antal ornitologer.

Heldigvis bliver vejret bedre. Søndagen bringer ligefrem rigtig godt efterårsvejr, og Falsterbo - og det flotte område vi i øvrigt kører rundt i - giver os til fulde den fugleoplevelse, vi er kommet efter.

106 forskellige arter noterer jeg i min lommebog, hvoraf Schwarz Løvsanger er et hit. Den lille smukke sanger, der er blæst herover helt fra Uralbjergene, fanges i net ved fyret og fremvises foran en begejstret skare af ornitologer. Men der fanges også andre fugle på dette sted. En opslagstavle viser, at der i den forrige uge er fanget og ringmærket mere end 4.500 fugle i haven omkring fyret.

Men trækket af fugle - og især af

Schwarz Løvsanger vises frem. Foto: Alfred Rasmussen.

småfugle - er også ganske imponerende. Når vi står ude på spidsen af golfbanen ved hul 17 suser den ene flok efter den anden af Bogfinker, Tornirisker, Kværkfinker, Gråsisken, Grønsiskener, Grønirisker, Blåmejser, Korsnæb m.v. om ørerne på os, og højere oppe kæmper flokke af Skovskader sig ud over vandet. Antallet af trækkende Ringduer i selskab med lidt Hulduer er imponerende og ligger sandsynligvis på 40 - 50.000.

På det lange og smalle yderste stykke af odden, der er afspærret for publikum, ses - foruden en flok sæler - masser af forskellige vadefugle, gæs og ænder, og en Mosehornugle bevæger sig i sin karakteristiske flugt hen over strandvoldene.

Af rovfugle er der livlig trafik af Spurvehøge og Tårnfalke, og der observeres også både Dværgfalk og Lærkefalk. Musvågetrækket er minimalt, og Vandrefalken snyder os. Heller ikke Rød Glente viser sig over Falsterbo, men den ser vi til gengæld en del af i området omkring Snogeholm.

Søndag eftermiddag - efter en tur ind over et stort engområde nord for Falsterbo, hvor bl.a. en Fjeldvåge og to Blå Kærhøge giver opvisning - melder trætheden sig så småt, og mætte af mange store fugleoplevelser

og hyggeligt socialt samvær kører vi ved 16-tiden ombord i katamaranfærgen for atter at vende tilbage til fædrelandet.

Som ved alle andre ture har jeg også denne gang den gode følelse af at have lært noget nyt om fugle - ikke mindst af vores formand, Flemming, men det er en ekstra lille tilfredsstillelse, at jeg i denne weekend til gengæld har fået lejlighed til at sætte samme person ind i lidt af det mest basale i dette at spille golf. - Her har Flemming bestemt meget at lære!

TIPPERHALVØEN

Fra Lilly Sørensen, Fredericia, har "Havrevimpnen" modtaget nedenstående beretning fra Niels Bomholts tur til Tipperne den 31. oktober, 1999. Tak for det, vi håber, at dette glimrende initiativ vil inspirere fremtidige deltagere i DOF-Fyns ture.

Efter at have nydt godt af afslutningen på sommertiden drog vi mod Tipperne - der blev dog lige "tid" til en sight seeing i Fredericia, byen man normalt kun kører forbi på motorvejen. På vej til Tipperne skulle vi lige have fortæret de indkøbte basser fra Statoil, de havde kun 5 - lige nok til bilen, så det skulle helst klares, inden vi nåede frem. Der blev dog ikke tid til dette, før vi var ved Værnengene, og der stod de andre oppe i laden, så vi var afsløret. Nå, de havde også forsynet sig. Der var næsten ingen fugle ved laden, så vi tog ind i reservatet,

hvor vi skulle mødes med Henrik Knudsen. Han havde dagen i forvejen set 2 Mosehornugler, så vi drog ud for at finde dem. Desværre viste de sig ikke den dag. Derimod stod der ca. 1000 Bramgæs på engen samt en Vandrefalk på jagt og 4 Blå Kærhøge. Selv om der var mange besøgende, fik vi lejlighed til at komme op i fugletårnet. Her var nogle meget heldige at se Vandrefalken i den store kikkert med 56/112 x forstørrelse - det var flot.

Videre gik det til molen ved Hvide Sande. Det blæste ret kraftigt, og

vandet slog ind over molen. Det var der nogle stykker, som skulle ud at se, om man bliver våd af. Det gør man. En Ride og en Almindelig Kjo-ve blev set, herudover var der adskillige sæler, der boltrede sig i det op-rørte vand.

Herpå gjorde det godt med en kop kaffe/te, og til alt held havde Inger "husket" at bage kager.

Vi sluttede turen af med en tur rundt om Vest Stadil Fjord. Her så vi blandt andet 500 Kortnæbbede Gæs, en Duehøg på jagt, 2 hun og 1 han Blå Kærhøg samt ca. 50 Pibesvaner.

Vi måtte nu erkende, at afslutningen på sommertiden er ubehagelig, når man når hen sidst på eftermiddagen. Der bliver alt for tidligt mørkt, så vi kørte hjemad, lidt trætte og sultne ovenpå en god dag.

VESTFYN RUNDT

Tim Hesselballe Hansen vikarierede for Niels Bomholt som turlleder den 21. november 1999 (sidstnævnte måtte fra et sted i Sydafrika sande, hvad praktisk taget alle filosoffer er enige om: Man kan ikke være to forskellige steder på samme tidspunkt). På trods af klart, vindstille vejr med høj sol havde kun 4 personer ladet sig friste af tilbuddet. Man startede kl. 9.00 i Føns og kunne for første gang i et par år se Sædgæs på denne klassiske rastelokalitet, 24 blev det til. Også en flok på 24 Canadagæs var på plads. Dette tal blev fastlagt efter afstemning, idet turllederen plus tre deltagere adskillige gange talte 24, mens DOF Fyns webmaster, Jan

Holm Jensen, fik 30, hver gang han talte. Et kort ophold ved Tybrind Vig gav 2 Ravne. Sidste stop var Wedelsborg. På havet lå der en stor flok Ederfugle, men de lå for langt ude, til at flokken kunne gennemses grundigt. 2 Duehøge holdt til i området, hvor der også var pænt med Musvåger. I skoven fik man 3 fine Kernebidere og 3 Misteldrosler. Til glæde for eventuelle skabsjægere kan det oplyses, at der var Fasaner i store mængder overalt. Man skiltes kl. 13.15 efter en hyggelig dag, selvom man måske ikke nåede hele Vestfyn rundt. Et par energiske turdeltagere fortsatte på egen hånd til Pugeås udløb, her rastede 96 Grågæs.

ØRNETUR TIL SØERNE

Den 5-12-99 havde Erik Ehmsen - som året før - ørnetur, hvilket havde trukket 11 mand af hus. Man mødtes ved Brændegård Sø kl. 9.00 og havde her selskab af et hold jægere. Sidstnævnte aktiviteter gjorde, at alt fjerkræ havde forladt søen, og det bestemte DOF'erne sig til også at gøre. På vej mod Arreskov Sø gjorde man det obligatoriske stop ved Silke Å og nød Vandstæren. Turen ned over engen ved Sollerup gav 2 Store Torn-

skader, og der var også en flok Gråsi-skener. Fra fugletårnet sås både Stor og Lille Skallesluger - 50 og 13, 30 Toppede Lappedykkere og 14 Krikænder, foruden det sædvanlige islæt af Blishøne og dykænder. Ørnene måtte man, som så mange andre fra december og frem, se langt efter, til gengæld var der pænt med Musvåger i området. Turen sluttede ved tolvtiden.

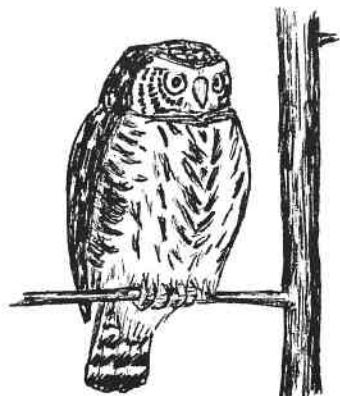
SPURVEUGLETUR

Den traditionsrige tur sidst i januar, hvor man kører efter det sted, hvor der er de mest interessante fugle, gik i år til Nordsjælland, selv om Nordjylland med et par rastende Sneugler var stærkt inde i billedet som rejsemål. På Nordsjælland var der imidlertid op mod en halv snes Spurveugler, som 9 forventningsfulde fynboer drog af sted for at finde. Tidspunktet, kl. 5.00, var mildest talt ukristeligt, men den største chance for at se og høre ugleerne har man omkring daggry, så vi stod linet op kl. 7.00 ved Teglstrop Hegn. Her havde ugleerne - op til 4 - vist sig mest medgørlige. Straks ved ankomsten hørte vi to kald fra skoven og gik stærkt opmuntrede ind i den. Der var ikke meget ugleliv, og ud over, at to af os hørte yderligere tre kald, så var det det!! Andre havde kortvarigt set en Spurveugle sidde i

toppen af en gran. Mens vi fik forevist den famøse gran - det smagte da lidt af fugl - kom et par Sortspætter forbi. Dette startede en lille konkurrence mellem Flemming og en lokal ornitolog om hvem, der var bedst til at efterligne Sortspættens kald. Hovedresultatet blev, at spætterne fortrak, de hører åbenbart godt. En Stor Tornskade og 25 Korsnæb blev det til, inden en meddelelse på mobiltelefonen fortalte, at der rastede en Spurveugle i Nejede Vesterskov, kun 20 km. fra, hvor vi opholdt os. I betragtning af, at vi skulle tilbage til parkeringspladsen, og at der skulle drikkes diluvianske mængder kaffe og indtages groteske mængder brød, før man var klar til afgang, må det siges at være flot, at vi efter fem kvarter kunne bese det sted, hvor uglen havde siddet frit fremme. Den havde desværre

valgt at absentere sig 10 min. før, DOF-Fyn var parat. Efter ca. tre kvarter i blandet stemning og mere eller mindre organiseret eftersøgning fandt vi uglen, den var særdeles forbrugervenlig og lod sig bese i næsten halvanden time på ned til 20 meters afstand. Højdepunktet var, da den slog en mus og efter et stykke tid, hvor den sad på musen, vippende med halen som en Gærdesmutte, fløj til et spættehul med kadaveret. Dette gentog den to gange, den var åbenbart i gang med at opbygge et lager. Der er år mellem oplevelser som denne. Fra det nærliggende fugletårn med udsigt over Alsønderup Eng sø så vi en flok Sædgæs og en flot Blå Kærhøg-han. Tilbage ved parkeringspladsen, hvor Ingers kage blev budt rundt - den er god - og mere kaffe røg i skrutten, diskuterede turlederens dagens videre forløb. Sulten gnavede begribeligvis, så næste punkt blev Pøleåens udløb - 3 km. væk - hvor der var dømt frokost, kaffe og kage. Udsigten over den tilfrosne Roskilde Fjord var storslået, det var udsigten til at se Kongeadderfugl også, en sådan (en 2k han) blev nemlig meldt fra Gilleleje Havn, blot 15 km. væk. Eftersom en af chaufførerne manglede, og desværre stadig mangler, denne art, blev de, der sad i hans bil, brutalt revet ud af madpakkerne. De mere

besindige stødte til os senere. Der var ingen Kongeadderfugl i havnen, men vinden var frisket op, hvilket gav et flot træk af alkefugle: 1 Søkonge og ca. 300 alk/lomvier. En Mallebuk og et par hundrede Rider trak vest, ca. hundrede Rider rastede. På molen så vi et par Snespurve og en Skærpiber. Vi vendte snuderne hjemefter med et enkelt rast ved Tissø, hvor der blandt andet var et par hundrede Canadagæs. Samme sted røg de sidste rester af Ingers kage, inden vi, med kaldet fra en forfrossen Rørspurv i baggrunden, søgte mod Fyn. For fjerde år i træk havde DOF-Fyn haft held med sin hittur.

Ekspeditioner

Viggelø.

Søndag d. 5. marts.

Mødested: P-pladsen ved Klintebjerg kl. 8.00.

Tilmelding til Kurt Due på 65 93 22 57.

Vandstandshævningen på den sydlige del af øen har i de senere år betydet en kraftig vækst i koncentrationerne af rastende fugle. På dette tidspunkt er der især mange svømmeænder at kigge på fra det imponerende fugletårn. Ellers kan der ses store flokke af Hjejler og måske arter som Blå Kærhøg, Vandrefalk og Mosehornugle.

Monnet og Vejen.

Søndag d. 12. marts.

Mødested: Bjerreby Kirke kl. 6.30.

Tilmelding til Poul Rasmussen på 62 54 10 22.

Besøg Fyns største strandeng lige før lukketid for ynglesæsonen. Det er altså sidste chance at få et glimt af Vandrefalken, som næsten altid er på plads på en tue, eller de mange rastende Sangsvaner, inden de gjalder nordpå. Det er også sidste chance for en våd sok, hvis ikke man husker gummistøvler. Monnet har mange smukke småpytter på sådan en forårsdag.

Gulstav Mose.

Lørdag d. 1. april.

Mødested: P-pladsen ved Gulstav Mose kl. 14.00.

Leder: DOFs/Fugleværnsfondens naturvejleder, Allan Guido Nielsen (33 31 05 12 - 28).

Vi går en tur i det smukke og fuglerige Sydlangeland. Vi møder de første forårsfugle i mosen og skoven, Viber og lærker på engene, Edderfugle og Havlitter ved Dovns Klint og rastende ænder ved Keldsnor. Hvis vejret er med os, også Musvågetræk og en enkelt Rød Glente. Turen varer ca. 3 timer.

Gulstav Mose og Tryggelev Nor.

Søndag d. 2. april.

Mødested: P-pladsen ved Gulstav Mose kl. 10.00.

Leder: DOFs/Fugleværnsfondens naturvejleder, Allan Guido Nielsen (33 31 05 12 - 28).

Efter et besøg i reservatets fugletårn lusker vi igennem Gulstav Vesterskov ned til stranden og videre til Dovns Klint. Her er gode muligheder for at se mængder af Edderfugle runde Langelands sydspids. En flot tur på ca. 2 timer. Kan man holde til mere, kører vi efter frokost videre nordpå til fondens andet reservat på Sydlange-

land: Tryggelev Nor. Turen starter her kl. 14.00. Se nedenstående tur.

Tryggelev Nor.

Søndag d. 2. april.

Mødested: P-pladsen i Tryggelev Nor kl. 14.00. Fra rute 305 mellem Rudkøbing og Bagenkop viser en række skilte syd for Nordenbro vejen til noret.

Leder: DOFs/Fugleværnsfondens naturvejleder, Allan Guido Nielsen (33 31 05 12 - 28).

Oplev det rige fugleliv i et af Langelands smukkeste naturområder. Fra skjulene er der udkig til blandt andet ænder, gæs og vadefugle. Turen varer ca. to timer.

Ugletur til Nordskåne.

Lørdag-søndag d.1.-2. april.

Mødested og -tid meddeles ved tilmelding til Flemming Byskov på 65 98 22 18.

Dette er en rundtur i det nordlige Skåne, hvor hovedaktiviteten foregår om natten med at lytte efter sære lyde i et spændende terræn i det nordskånske. Når man kører sådan et sted hen, er det ikke blot for at finde Natugle og Skovhornugle, men også f. eks. Perleugle og Spurveugle. Undervejs om dagen vil vi kigge på, hvad der rører sig af spændende spætter og meget andet i skovene og søerne. Det er en god idé at medbringe rigeligt

med føde, lommelygter, varmt tøj og kræfter til at modstå almindelig træthed. Pris: ca. kr. 800,-.

Horseklint og Fyns Hoved.

Søndag d. 16. april.

Mødested: P-plads ved sømærket (500 m før hotellet, Korshavn) kl. 6.00.

Tilmelding til Michael Mosebo Jensen på 65 35 34 04.

Vi starter med at se, om der trækker nogle småfugle, en enkelt Fiskeørn, Dværgfalk eller andet godt fra Horseklint. Derefter går vi langs Fællesstrand, ud på Fyns Hoved og tilbage over Jøvet for at finde rastende fugle, især med øje for Ringdrosler, som bør være der på dette tidspunkt. Tag varmt tøj med til første afdeling og en praktisk sæk til traveturen rundt, mad og drikke. Vi skal gå ca. 7-8 km.

Vejlerne.

Weekend 28.-30. april.

Mødested og -tid samt pris meddeles ved tilmelding til Niels Bomholt på 62 24 19 59.

På denne tur er der god tid til at fordybe sig i dette fascinerende område med store vidder af rørskov og våde enge, som er blevet fint tilgængeligt med de fornemme fugletårne, der er plantet på strategiske steder. Der vil være godt gang i landets største bestand af Rørdrum, de mange Rørhøge,

mylderet af ænder og vadefugle (dansende Brushøns og volterende Store Kobbersnepper), ligesom Skestorke og Traner ikke kan udelukkes. Det er et spændende tidspunkt at besøge Vejlerne på. Alt kan ske!

Bøjden Nor.

Lørdag d. 29. april.

Mødested: P-pladsen ved færgehavnen kl. 15.00.

Leder: DOFs/Fugleværnsfondens naturvejleder, Allan Guido Nielsen (33 31 05 12 - 28).

Det lave vand og den varierede natur ved Bøjden Nor giver gode livsbetingelser for mange forskellige fugle. Vi går rundt om noret og ser på nogen af de ca. 45 arter, der yngler i reservatet. Turen varer ca. to timer.

Gulstav Mose og Tryggelev Nor.

Søndag d. 30. april.

Mødested: P-pladsen ved Gulstav Mose kl. 9.00.

Leder: DOFs/Fugleværnsfondens naturvejleder, Allan Guido Nielsen (33 31 05 12 - 28).

Vi gentager turen fra starten af april. Der er sket meget i naturen siden sidst. Svaler over mosen og i gærdselsskoven, som står i fuldt flor, Broget Fluesnapper, Løvsanger, Munk og meget, meget mere. Efter frokosten kører vi videre til Tryggelev Nor. Tu-

ren starter her kl. 14.00. Se nedenstående tur.

Tryggelev Nor.

Søndag d. 30. april.

Mødested: P-pladsen ved Tryggelev Nor kl. 14.00. Fra rute 305 mellem Rudkøbing og Bagenkop viser en række skilte syd for Nordenbro vejen til noret.

Leder: DOFs/Fugleværnsfondens naturvejleder, Allan Guido Nielsen (33 31 05 12 - 28).

Tryggelev Nor er med sin varierede natur DOFs/Fugleværnsfondens artsrigeste reservat, og der er altid noget spændende at se på. Over engene boltrer viberne sig i paringsflugt, og i selve noret kan man mellem de mange ænder opleve lappedykkernes spændende paringsspil. Og så er der gode chancer for at opleve Rørhøgen glide let hen over rørskovskanten, kun få meter fra skjulet.

Nordlangeland.

Søndag 14. maj.

Mødested: P-pladsen ved Hov Nordstrand kl. 6.00.

Turledere er Birte Sørensen og Ole Tønder.

Tilmelding til Birte på 65 92 09 12.

På dette tidspunkt kan der raste mængder af småfugle i de mange krat på nordspidsen af Langeland. Der kan forventes Rødrygget Tornskade, Nat-

tergal, Bynkefugl, mange forskellige sangere (bla. gode muligheder for Skovsanger), fluesnappere og måske Vende-hals og den første Pirol.

Syltemade Ådal.

Tirsdag 23. maj.

Mødested ved P-pladsen Langegyde, Vester Skerninge kl. 19.00.

Tilmelding til turleder Niels Bomholt på 62 24 19 59. På denne til tider fugtige tur (så husk gummistøvler) langs den smukke sydfynske ådal er der et kor af sangfugle på sådan en

majaften. Kom og nyd denne traditionelle tur.

Odense Å. Nattergaletur.

Mandag den 29. maj.

Mødested ved Dalum Papirfabrik kl. 19.00.

Tilmelding til turleder Søren Gjald-bæk på 66 13 78 56.

Foruden de mange Nattergale, der kan høres på denne tur ned langs Odense Å, er der et godt udsnit af diverse sangere og et mylder af andre fuglestemmer.

Fuglestemmekursus

Fuglestemmekursus for begyndere.

Onsdagene d. 22. marts, d. 12. april og d. 3. maj. Alle dage startes kl. 19.00.

Sted: DOF-Fyns lokaler på Risingskolen i Odense.

Ledere: Søren Bøgelund (62562005) og Gunnar Knudsen (20886901).

Lær fuglenes sang at kende efterhånden som de vender tilbage fra deres vinterophold i syden.

På tre onsdage i løbet af foråret vil vi ved hjælp af lydseksempler gennemgå de almindeligste danske fuglearter sang, kald og andre lyde. Den efterfølgende weekend (lørdag eller søn-

dag) vil vi sammen tage på en fugletur til en egnet lokalitet, hvor vi vil efterprøve og udbygge vores kendskab til fuglenes stemmeytringer.

Kurset er beregnet for begyndere og lidt øvede i alle aldre, og det kræver absolut ingen forkendskab til fuglenes sang, men det er bestemt heller ingen hindring.

Synes du, at det lyder som noget for dig, så ring og tilmeld dig hos Gunnar på tlf. 20 88 69 01, senest d. 15. marts.

NB: Nåede du ikke at tilmelde dig inden den 15. marts, så prøv at ringe alligevel.

Møder

Fuglenes Danmark.

Torsdag d. 24. februar kl. 19.00 i Filmlokalet på Risingskolen i Odense.

Foredragsholder: Michael Borch Grell.

Kom og mød manden, der kunne få 1100 feltornitologer til at kortlægge fuglelivet i Danmark og derefter forfattede en milepæl af et værk, der er blevet modtaget med applaus fra både læserne og pressen – en unik kombination i sig selv! Michael Grell vil fortælle os om, hvordan bogen blev til, og gå i detaljer med nogle af de mange delresultater fra feltundersøgelsen. Desuden vil han se på udviklingen frem til i dag med fokus på udvalgte arter. Foredraget vil blive

ledsaget af en lang række overheads og evt. dias.

Amtstællinger

Tirsdag d. 7. marts kl. 19.30 i Filmlokalet på Risingskolen i Odense.

Mødetema :AMTSTÆLLINGER ved Leif Bisschop-Larsen.

Leif vil fortælle om amtets naturovervågningsprogrammer og vise dias. Hvad bruges tællingerne til? Hvordan får vi et mere ensartet materiale sendt frem til amtet? Hvordan ser den optimale yngletælling ud? Hvornår skal man tælle og hvordan? Kan alle deltage? osv. Alle disse spørgsmål får vi svar på. Efterfølgende debat og spørgsmål til Leif.

- og husk, fugle skal ses i naturen...